

O PERSPECTIVĂ RELATIONALĂ ASUPRA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

CALUM SAMUELSON

O PERSPECTIVĂ RELAȚIONALĂ ASUPRA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Calumn Samuelson

Originally published by Sallux Publishing under the title

A Relational Response to Climate Change

© 2021 Jubilee Centre. Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată într-un sistem de recuperare sau transmisă, sub nicio formă sau prin orice mijloace, electronice, mecanice, fotocopiare, înregistrare sau altele, fără permisiunea prealabilă a editorului.

Designul copertei și punerea în pagină: Reproserve
Imaginea de pe copertă: Petrin Express și Karsten Wurth

Editura Sallux
Prima ediție 2021
ISBN 978-94-92697-23-3

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul
O perspectivă relațională asupra schimbărilor climatice
de Calumn Samuelson
apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104 www.areopagus.ro
în cooperare cu SALLUX

Începând cu 2011, activitățile Sallux au fost sprijinite financiar de Parlamentul European. Răspunderea pentru orice comunicare sau publicație a fundației Sallux, sub orice formă și pe orice suport, revine fundației Sallux. Parlamentul European nu este răspunzător pentru nicio utilizare a informațiilor conținute în aceste publicații.

Coordonator proiect:
Dr. Alexandru Neagoe

Traducător: Elena Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.

Prima ediție în limba română.

Cu excepția cazului în care se specifică altfel, majoritatea textele sunt preluate din Biblie, Versiunea Dumitru Cornilescu

Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo discrepanță între versiunea engleză și cea română, versiunea engleză are întâietate.

Despre Sallux & Jubilee Centre & Centrul Areopagus

Sallux | Fundația ECPM
Bergstraat 33
3811 NG Amersfoort
Țările de Jos
info@sallux.eu
www.sallux.eu

Sallux este fundația politică a Mișcării Politice Creștine Europene (ECPM). Sallux înseamnă "sare și lumină" și dorim să stârnim o dezbatere „sărată” acolo unde este nevoie și să facem lumină asupra problemelor cu care ne confruntăm. Prezentăm soluții prin organizarea de evenimente și distribuirea de publicații relevante și nu ne limităm la a sta de partea sigură a status quo-ului.

Jubilee Centre
59 St Andrew's Street
Cambridge CB2 3BZ
info@jubilee-centre.org
www.jubilee-centre.org

Jubilee Centre oferă o perspectivă biblică asupra problemelor sociale, economice și politice și îi echipează pe creștini pentru a fi sare și lumină în spațiul public.

Credem că Biblia descrie o viziune coerentă asupra societății, care are o relevanță durabilă pentru Marea Britanie și pentru lume în secolul XXI. În centrul acestei viziuni sociale se află o preocupare pentru relații corecte. Căutăm să studiem, să diseminăm și să aplicăm această viziune pentru a oferi un răspuns pozitiv la provocările cu care se confruntă indivizii, comunitățile și factorii de decizie politică.

Centrul Areopagus
Calea Martirilor nr. 104
Timișoara, România
office@areopagus.ro
www.areopagus.ro

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană "Areopagus" este o organizație neguvernamentală ce are misiunea de a facilita legătura dintre credința creștină și cultura contemporană, de a articula alternative creștine în societate și de a contribui la dezvoltarea societății civile și a unui mediu democratic, prin promovarea dialogului interconfesional, programe și activități de educație, cercetare, publicare, reflecție și implicare socială.

Despre autor

Calum Samuelson este un pastor din Seattle, SUA, care a ales să trăiască în ultimii ani în gospodării intergeneraționale cu soția și fiul său. Este autorul mai multor publicații ale Jubilee Centre, printre care *Just Pay* (2019) și *Artificially Intelligent?* (2019) și deține două diplome de master în teologie istorică.

Mulțumiri

Autorul ar dori să mulțumească numeroaselor persoane care au contribuit la cercetarea, redactarea și editarea acestui raport, în special lui Ben Crelin, Ralph Lee, Charlee New, Martin Wilde, Mercedes Williams și Jonathan Tame. De asemenea, ar dori să mulțumească fundației Sallux pentru finanțarea acordată pentru a acoperi costurile cercetării și publicarea raportului final.

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
PREFAȚĂ.....	11
INTRODUCERE	13
Abordarea noastră.....	15
CAPITOLUL 1.....	18
Înțelegerea situației: <i>o evaluare relațională</i>	18
Factori geopolitici: unde trăiesc oamenii	20
Factori economici: cum și de ce lucrează oamenii	23
Factori ideologici: cum gândesc și se comportă oamenii	27
Factori tehnologici: cum se îmbunătățesc oamenii	30
Concluzie	33
CAPITOLUL 2.....	35
Restaurarea unei viziuni pentru umanitate: o perspectivă biblică	35
Identitate: <i>de unde venim</i>	36
Dumnezeu ca Tată	38
Caracterul incluziv al familiei	41
Teologia natalității	44
Locul: <i>unde ne aflăm</i>	46
Pământ și grădini: răspândirea ordinii și binecuvântării lui Dumnezeu	49
Templu și orașe: răspândirea prezenței și slavei lui Dumnezeu	53
Preoți și oameni obișnuiți: transformarea unor anumite vieți	58
Misiune: <i>încotro ne îndreptăm</i>	61
Escatologie	63
De la lumină la sare	65
Binecuvântări și blesteme	67
Concluzie	69
CAPITOLUL 3.....	71
Crearea unei economii relaționale.....	71
Conexiune.....	76
Locuințe intergeneraționale	77
Resurse comune și spații publice	81

Apartenența.....	84
Investiții intergeneraționale	86
Sănătate fizică și mintală	89
Scop	93
Muncă și productivitate	95
Re-creație	98
Înspre o economie relațională	99
CAPITOLUL 4.....	102
Concluzie	102
12 domenii de „gândire greșită”	102
12 sugestii pentru viitor de acțiuni bazate pe relații	105
Rezumat final.....	108

CUVÂNT ÎNAINTE

Preocuparea pentru schimbările climatice și grija pentru mediu par să fi devenit victimele unei confruntări culturale în continuă expansiune între liberal-progresiști și conservatori. Pentru mulți, preocuparea față de schimbările climatice și de mediu echivalează cu o atitudine culturală liberală individualistă și cu o agendă politică de stânga. În consecință, în ceea ce privește resursele naturale și supraviețuirea ecosistemelor, viitorul nostru comun a fost, din păcate, politizat în prea multe cazuri.

Această publicație demonstrează că există o cale mai fructuoasă de urmat. Una care începe cu viața însăși. Fundația Sallux consideră ca punct de plecare pentru orice elaborare de politici faptul că viața este relațională.

A spune că Viața este relațională înseamnă că viața noastră este în mod inerent legată și dependentă de semenii noștri și de toată viața naturală. În calitate de organizație creștină, credem că suntem legați de Creatorul nostru, de semenul nostru și de familia noastră, precum și de întreaga creație. Însă, dintr-un punct de vedere secular, este un fapt incontestabil că viața unui individ nu este autonomă, ci integrată în fiecare context social și în mediul natural. Punctul de vedere relațional se bazează, în cele din urmă, pe ideea că orice viață este valoroasă. În calitate de creștini, vedem că această valoare este înrădăcinată în dragostea Creatorului nostru pentru întreaga creație. Acesta este motivul pentru care publicația de față oferă o reflecție detaliată asupra modului în care credința creștină este legată de sustenabilitate.

UE afirmă în articolul 1 din propria sa Cartă a drepturilor fundamentale că: „Demnitatea umană este inviolabilă. Ea trebuie respectată și protejată”. Acesta este, de asemenea, fundamentul articolului 37 din aceeași Cartă care prevede că: „Un nivel ridicat de protecție a mediului și de îmbunătățire a

calității mediului trebuie să fie integrate în politicile Uniunii și asigurate în conformitate cu principiul dezvoltării durabile”. Vedem că atât punctul de vedere creștin, cât și cel laic se bazează pe noțiunea că viața are valoare inerentă. În cadrul fundației Sallux, considerăm că îmbrățișarea valorii inerente a vieții în lumea seculară este înrădăcinată istoric în perspectiva creștină asupra lumii; faptul acesta arată că, deși avem diferențe cu privire la convingerile religioase, putem împărtăși o perspectivă relațională asupra vieții.

Acest punct de plecare înseamnă că o atitudine pozitivă față de familie și de comunitate și un accent pe demnitatea vieții umane nu sunt juxtapuse sau în contradicție cu grija față de mediu. Nu este necesară o atitudine liberală, în sensul cultural al cuvântului, pentru a susține protecția întregii creații. Această publicație susține aproape opusul, și anume că valorizarea familiei și a comunității este utilă pentru susținerea mediului nostru și că individualismul autonom poate fi dăunător pentru planeta noastră.

O mare parte din consumismul de astăzi se concentrează pe „crearea propriei experiențe” sau pe „proiectarea propriei vieți”. Se poate vedea cum se împletesc consumismul și ideea de individ autonom. Individul autonom își definește existența prin ceea ce consumă. Interesant este că această combinație îi determină pe mulți oameni să își caute împlinirea exact în același mod consumist ca mulți alți oameni (de exemplu, turismul de masă de pe Instagram).

Dacă, în schimb, încercăm să găsim împlinirea vieții în relațiile noastre, în locul acumulării de experiențe și posesiuni individuale, creăm un stil de viață diferit, care este mult mai puțin solicitant pentru planeta noastră.

Critica acestei publicații constă în faptul că mișcarea ecologistă nu dispune în prezent de o analiză care să aprofundeze modul în care consumismul este determinat de cultura noastră și

de impactul asupra economiei. Există semne încurajatoare în anumite aspecte ale mișcării verzi de a conecta comunitatea și sustenabilitatea, dar această schimbare necesită o reflecție critică asupra impactului individualismului autonom. Sperăm că mișcarea ecologistă va găsi curajul de a merge mai adânc în această direcție.

În esență, atunci când iubirea aproapelui, a comunității și grija față de familie constituie o parte centrală a vieții noastre, acest lucru se poate traduce printr-o presiune mult mai mică asupra ecosistemelor noastre. A pune relațiile pe primul loc include și relația cu mediul înconjurător.

Acest lucru are implicații masive pentru economia noastră. Consumismul este, în general, necesar pentru a satisface cererea de creștere a profiturilor. Pentru a susține orice afacere este nevoie de un profit rezonabil. Totuși, acest lucru este foarte diferit de presiunea exercitată asupra companiilor de a genera profituri din ce în ce mai mari pentru a satisface acționarii și alți investitori. Maximizarea valorii pentru acționari creează un model dăunător în economia noastră, care se juxtapune cu o sustenabilitate reală. Maximizarea valorii pentru acționari presupune doar existența unor efecte adverse la locul de muncă, ci este la fel de epuizantă pentru planeta noastră. Avem nevoie, din toate punctele de vedere, de o economie relațională.

O economie care se concentrează pe susținerea vieții și nu pe maximizarea profiturilor pe termen scurt este, într-adevăr, o economie foarte diferită de cea pe care o avem în prezent. De aceea, este potrivit ca această publicație să se încheie cu "crearea unei economii relaționale". În cele din urmă, avem nevoie de o economie responsabilă din punct de vedere social și ecologic. Avem nevoie de o economie în care satisfacerea nevoilor întregii umanități este considerată mai importantă decât creșterea profiturilor pentru cei câțiva fericiți. Vă încurajăm să explorați alte publicații Sallux despre

economie pentru a obține o înțelegere mai largă a modului în care credem că economia noastră poate fi reformată.

Aceasta este o publicație unică ce face legătura între toate aceste aspecte. Prin urmare, în numele fundației Sallux, îi suntem foarte recunoscători lui Calum Samuelson, în calitate de autor principal al acestei publicații, precum și Centrului Jubilee și tuturor colaboratorilor care au creat împreună acest rezultat final. Le mulțumim pentru cooperare și pentru munca depusă în vederea realizării acestui rezultat excelent.

Speranța noastră sinceră este că această publicație va contribui la construirea de punți în societățile noastre prin crearea unei înțelegeri mai largi a ceea ce înseamnă și ce implică grija față de mediul înconjurător. În cele din urmă, suntem administratorii creației lui Dumnezeu și este responsabilitatea noastră față de generațiile următoare să ne asigurăm că aceasta rămâne o planetă locuibilă pentru toți.

Johannes de Jong
Director, *Sallux*

PREFAȚĂ

Provocarea reprezentată de schimbările climatice este una dintre problemele definitorii cu care se confruntă lumea la începutul anilor 2020. Ea a mobilizat o nouă generație de activiști sociali, unii dintre ei mergând până la extrem pentru a confrunta publicul și, mai ales, pe liderii politici cu amenințarea pe care o percep pentru viitorul lor și al planetei în ansamblu, cu privire la schimbările climatice.

Unii dau vina pe creștinism pentru această problemă - susținând că învățătura biblică despre revenirea lui Hristos și judecata pământului dă dreptul la iresponsabilitate. Alții insistă asupra faptului că credința creștină ne oferă cea mai bogată înțelegere a responsabilității umane și cea mai puternică motivație de a administra planeta pentru generațiile viitoare.

Între timp, guvernele și factorii de decizie politică trebuie să gestioneze tensiunea dintre răspunsul la nevoile sociale și economice pe termen scurt, în special cele agravate de pandemia Covid-19, și costurile pe termen lung ale atenuării schimbărilor climatice.

Este nevoie de un cadru care să conecteze aceste două provocări într-un mod holistic, un cadru care să ajute la alinierea nevoilor generațiilor prezente și viitoare și care să încurajeze fiecare persoană să facă parte din soluție. Acest raport pentru Sallux prezintă un astfel de cadru și argumentează că viziunea biblică asupra relațiilor este cheia atât pentru prosperitatea umană, cât și pentru cea a mediului.

Nu este nici pe departe ultimul cuvânt în această privință, dar cel puțin, poate fi primul cuvânt, unul care lansează o discuție despre valorile noastre, stilul de viață și viziunea noastră asupra lumii atunci

când vine vorba de a răspunde cu curaj la provocările schimbărilor climatice.

Jonathan Tame,
Director, *Jubilee Centre*
Iunie 2021

INTRODUCERE

La începutul anului 2019, o tânără pe nume Blythe Pepino a lansat o mișcare născută din dorința de a aduce modificări cât mai rapide în domeniul schimbărilor climatice. Această mișcare, cunoscută sub numele de BirthStrike [n.tr. Greva Nașterii], presupune ca persoanele care doresc cu adevărat să combată schimbările climatice să-și ia un angajament să nu dea naștere la copii. Logica din spatele inițiativei este că astfel se va reduce impactul asupra mediului al creșterii rapide a populației umane.

BirthStrike este doar un exemplu dintre numeroasele grupuri care confruntă schimbările climatice în moduri creative și radicale.¹ Cu toate acestea, în timp ce alți activiști din domeniul climatului se concentrează asupra unor probleme precum sistemele economice, metodele agricole sau stilurile de viață personale, BirthStrike se remarcă prin faptul că susține că fiecare viață nouă umană este în sine o povară pentru mediu.² Deși este posibil ca această abordare să nu fie aprobată pe scară largă în prezent, ea reprezintă un indiciu al îngrijorării tot mai mari a oamenilor cu privire la creșterea populației în contextul unor schimbări climatice

---

¹ Pepino însăși a fost inspirată de Extinction Rebellion. Există o diferență semnificativă între mișcările care doresc să limiteze populația umană și cele care pledează de fapt pentru extincția voluntară a oamenilor... A se vedea „*Fac campanie pentru extincția rasei umane*”,

<https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/jan/10/i-campaign-for-the-extinction-of-the-human-race-les-knight>.

Les Knight a inițiat Mișcarea pentru Extincția Umană Voluntară (VHEMT) în 1991.

² Trebuie remarcat faptul că mișcarea BirthStrike este foarte atentă să nu sugereze că sprijină metodele de „reducere a populației” în sine. Mai degrabă, acțiunile lor sunt menite în primul rând să sensibilizeze și să inițieze discuțiile necesare pentru schimbare.

acute³, și anume că, din ce în ce mai mult, tinerii acceptă ideea că cel mai rău lucru pe care îl poți face pentru planetă este să ai copii.

Dacă este abordată din perspectiva îngustă a consumului de resurse, această convingere are o greutate semnificativă. Cu toate acestea, prezentul raport contestă în mod fundamental ideea că a avea copii este doar o alegere legată de stilul de viață și, mai important, că alegerea de a nu avea copii este o modalitate productivă de a face față schimbărilor climatice. De fapt, vom argumenta că a ne referi la oameni doar ca la indivizi care „aleg” reprezintă o abordare superficială, care nu poate crea decât soluții fragmentare, ce pot sfârși prin a fi contraproductive pentru sănătatea mediului global pe termen lung.

În spatele acestei inițiative se află, de asemenea, o stare de disperare tot mai mare, nu numai din cauza preocupărilor legate de schimbările climatice, ci și din cauza diviziunilor politice și sociale care împiedică progresul în această privință. În timp ce, în principiu, gradul de sofisticare tot mai mare a științei și accesibilitatea mai mare a datelor privind schimbările climatice ar putea să unească omenirea împotriva amenințărilor climatice, atât globalizarea, cât și campaniile de pe rețelele sociale servesc, în schimb, la evidențierea diferențelor ideologice aparent ireconciliabile și la accentuarea dezacordurilor.

Deși este vital să recunoaștem și să înțelegem gravitatea provocărilor cu care se confruntă lumea noastră de astăzi, este, de asemenea, esențial ca orice răspuns la schimbările climatice să fie fundamentat pe speranță, nu pe disperare. Prin urmare, acest raport încearcă să ofere o perspectivă mai plină de speranță, care să indice o prosperitate măsurabilă și realizabilă atât pentru oameni, cât și

---

³ <https://www.lrb.co.uk/podcasts-and-videos/videos/lectures-events/is-it-ok-to-have-children>

pentru planetă. Acesta subliniază valoarea inestimabilă a relațiilor umane exprimate prin intermediul familiilor și al gospodăriilor ca instituții societale și, prin urmare, se află în contrast direct cu cultura dominantă a disperării.

Mai mult, susținem că diagnosticul de bază pus de mișcarea BirthStrike este fundamental eronat și afirmăm că în centrul problemei se află consumismul individualist. Adoptarea unei lentile relaționale bazate pe narațiunea biblică oferă o viziune unică și plină de speranță pentru o schimbare reală, generatoare de politici ecologice și o mai bună sănătate pentru societate.

Abordarea noastră

„Acolo unde nu există viziune, poporul pierе”. -
Proverbe 29:18

Pentru a fi eficientă, implicarea socială creștină necesită atât o analiză perspicace, cât și soluții creative la dilemele sociale, bazându-se pe principii biblice. În acest raport, scopul nostru final este acela de a prezenta o *narațiune a speranței bine informată*, bazată pe trei elemente-cheie:

- 1) „Informată”: O înțelegere pătrunzătoare a sistemelor noastre economice actuale bazată pe fapte și a *motivului pentru care acestea sunt insuficiente* pentru prosperitatea umană și a mediului (Capitolul 1).
- 2) „Narațiune”: O explicație alternativă coerentă a existenței umane, bazată pe învățătura Bibliei, *care susține necesitatea familiilor sănătoase pentru a crea medii sănătoase*, expunând astfel de ce *eșuează sistemele actuale* (Capitolul 2).
- 3) „Speranță”: O viziune inspirată și creativă asupra viitorului, care *propagă și se bazează pe relații familiale dătătoare de viață*, reducând astfel presiunea asupra mediului cauzată de

insatisfacția care stă la baza consumismului (Capitolul 3).

Argumentul principal al capitolului 1 este că arhitectura care stă la baza actualelor sisteme economice capitaliste din Occident nu este concepută pentru o adevărată prosperitate a omenirii și a mediului.

Acest capitol înfruntă realitatea utilizării nesustenabile a resurselor și diversele soluții încercate, analizând patru factori contributivi diferiți: geopolitici, economici, ideologici/socio-demografici și tehnologici. Se argumentează că este vital ca societățile să înțeleagă că abordările individualiste și consumiste tind să creeze și să perpetueze aceleași probleme pe care încearcă să le rezolve.

Capitolul 2 recurge la Scriptură pentru a explora conceptele de *identitate*, *loc* și *misiune*. Aceste concepte contestă în mod radical normele actuale acceptate de cultura occidentală și permit abordarea simultană a obiectivelor pro-relație și pro-mediu. Aceste concepte biblice recunosc faptul că atât comunitățile umane, cât și mediile naturale sunt daruri divine care sunt concepute pentru a se *îmbogăți reciproc*, mai degrabă decât pentru a exista în competiție.

Elementul central al capitolului 3 este conceptul de economie relațională.⁴ În esență, acesta apreciază *relațiile umane* ca fiind „resursa” supremă responsabilă pentru bunăstarea finală a *întregii* vieți. Acesta susține că *relațiile umane dătătoare de viață* - începând cu familia și exprimându-se la scară

---

⁴ În timp ce o mare parte din argumentele din acest document implică perspective noi bazate pe date recente, gândirea serioasă despre o economie relațională are o istorie bogată care se întinde pe mai mult de trei decenii. A se vedea Michael Schluter, "Beyond Capitalism", *Cambridge Papers* 19, nr. 1 (2010).

mai largă în cadrul comunităților locale și între acestea - sunt mai bune pentru promovarea bunăstării decât consumismul individualist, care încurajează acumularea și absorbția de resurse care distrug mediul înconjurător. Acest capitol final explorează posibilitățile de *relații intergeneraționale* în trei domenii: conexiune, apartenență și scop.

Este important de remarcat că înțelegerea pe care o avem despre speranță nu este o simplă dorință, ci se bazează pe o înțelegere biblică a viitorului. Ea este ferm înrădăcinată în moartea și învierea lui Isus. Speranța biblică nu ignoră și nici nu diminuează suferința prezentă, ci, mai degrabă, privește problemele actuale în lumina viitorului promis de Dumnezeu, al venirii domniei Sale, caracterizate de dreptate și pace⁵. Aceasta este speranța pe care creștinismul a proclamat-o dintotdeauna, că Dumnezeu va restaura într-o zi creația sa distrusă.

---

⁵ În Biblie, diferiți termeni pentru „mântuire” includ conceptul de „sănătate” în înțelesul lor (pe lângă altele precum conservarea, siguranța și securitatea minții). A se vedea Fapte 27:34. A se vedea, de asemenea, <https://www.godwhospeaks.org/post/soteria-%CF%83%CF%89%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%AF%CE%B1-presentation-of-the-lord>

CAPITOLUL 1

Înțelegerea situației: o evaluare relațională

„Experiența iluminării nu creează o comunitate; dimpotrivă, ea îl eliberează pe cel care o atinge de legăturile oricărei comunități umane, inclusiv de cele ale familiei.” - Lesslie Newbiggin

Astăzi, conștientizarea schimbărilor de mediu este mai răspândită ca niciodată. Raportarea continuă de către mass-media a unor evenimente distante - defrișări masive, temperaturi record în Antarctica, creșterea furtunilor tropicale și roiuri de lăcuste în Africa de Est - face să nu fie surprinzător faptul că, la Oxford, cuvântul anului 2019 a fost „urgență climatică”.⁶ Deși unele grupuri sunt reticente în ceea ce privește utilizarea cuvântului „criză” pentru a descrie circumstanțele actuale, multe organisme internaționale folosesc acest termen de zeci de ani⁷, inclusiv monumentalul *Raport IPCC* privind *încălzirea globală cu 1,5 °C*.

În consecință, nu este surprinzător faptul că mulți tineri manifestă „eco-anxietate” - frică și teamă în fața schimbărilor climatice și a numeroaselor preocupări sociale și politice care le însoțesc - ceea ce a dus la mișcări radicale precum Extinction Rebellion și BirthStrike.

Deși este de netăgăduit că activitatea umană este cea mai importantă contribuție la schimbările climatice, sentimentul tot mai mare de urgență în legătură cu

---

⁶ A se vedea <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2019/>; de asemenea, „Eco-anxietatea”: cum să o detectezi și ce să faci în privința ei, <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/b2e7ee32-ad28-4ec4-89aa-a8b8c98f95a5>

⁷ Conferința Națiunilor Unite privind mediul și dezvoltarea din 1992 a folosit termenul de „criză” pentru a descrie impactul asupra ecosistemelor globale.

criza climatică a dus la o gândire prea simplificată în ceea ce privește legătura dintre populație și schimbările climatice, care poate fi exprimată prin următoarea formulă:

**Mai mulți oameni → Mai mult carbon și deșeuri
→ Dezastru ecologic**

În timp ce această ecuație transmite un sentiment de urgență binevenit, ea suprageneralizează și nu ia în considerare nivelurile foarte variate de consum de resurse din întreaga lume. Deși criza climatică este o problemă globală, nu fiecare persoană din întreaga lume va contribui cu aceeași cantitate de carbon sau de deșeuri: cele mai bogate 10% persoane din lume sunt responsabile pentru jumătate din emisiile de gaze cu efect de seră, iar cele mai bogate 20% persoane din lume sunt responsabile pentru 70%⁸. În plus, există o mare diversitate în ceea ce privește atitudinile oamenilor față de schimbările climatice și motivațiile lor de a face ceva în această privință.

Prin urmare, nu este inevitabilă o corelație directă între mărimea populației, bogăția materială și daunele aduse mediului. Consumul în masă de bunuri ieftine - inclusiv alimente, îmbrăcăminte și articole de uz casnic - împreună cu nivelurile ridicate de mobilitate și de călătorie sunt factori majori ai crizei de mediu. Totuși, acest lucru reflectă individualismul culturii occidentale și viziunea sa conform căreia bogăția se măsoară mai degrabă din punct de vedere material, decât relațional și care, potrivit lui Newbiggin, este consecința „experienței iluministe”.

Prin urmare, acest capitol se concentrează pe evaluarea modului în care comportamentul uman a devenit distructiv pentru mediu și susține că principalul vinovat pentru schimbările climatice este consumismul individualist. Acesta oferă o

---

⁸ A se vedea

<https://www.theguardian.com/environment/2020/jun/26/leading-scientist-criticises-uk-over-its-climate-record>

perspectivă relațională asupra problemei, propunând că sănătatea relațiilor umane este cea care are un impact, în cele din urmă, asupra calității mediului natural deoarece, în general, cu cât o cultură și o societate sunt mai individualiste, cu atât mai consumeriste tind să devină.

Dacă, într-adevăr, consumismul individualist este principala sursă a crizei climatice, este util să identificăm câțiva „afluenți” care ne pot ajuta să înțelegem complexitatea problemei și importanța identificării elementelor relaționale implicate.

Factori geopolitici: unde trăiesc oamenii

La 23 mai 2007, lumea a devenit „oficial” mai mult urbană decât rurală.⁹ Pe lângă efectele evidente pe care urbanizarea globală le are asupra mediului înconjurător¹⁰ una dintre cele mai importante implicații ale acestora asupra schimbărilor climatice este faptul că marea majoritate a oamenilor nu locuiesc acum în mediile care sunt cel mai evident afectate de schimbările climatice sau în apropierea acestora (de exemplu, Amazonul, Arctica etc.). Majoritatea occidentalilor înțeleg acum că stilul lor de viață urban *provoacă* distrugerii, poluare și emisii în aceste locuri îndepărtate, dar chiar dacă fac schimbări radicale în ceea ce privește stilul lor de viață ce presupune emisii mari de carbon, ei se simt deseori afectați de obiceiurile luxoase ale celor din jur. Aceasta produce o tensiune, denumită de economiști „dilema prizonierului”¹¹, care rezultă în

---

⁹ A se vedea

<https://www.sciencedaily.com/releases/2007/05/070525000642.htm>

¹⁰ A se vedea

<https://www.vox.com/videos/2020/7/7/21316275/human-land-use-pandemic>

¹¹ Pentru o discuție utilă asupra acestui fenomen în contextul altor realități economice occidentale, a se vedea Bob Goudzwaard și Harry de Lange, *Beyond Poverty and*

vină și confuzie tot mai mari în rândul populațiilor occidentale și implică o gamă variată de răspunsuri, de la sentimentul trecător de rușine¹² până la probleme de sănătate mintală cauzate de amprenta de carbon pe care viața urbană o lasă în mod inevitabil în urmă.¹³ În centrul acestei tensiuni se află două viziuni opuse asupra existenței umane în mediile naturale:

1) *oamenii sunt în mod fundamental în dezacord cu mediul înconjurător și, inevitabil, îl deteriorează;*¹⁴

2) *oamenii au trăit inițial în armonie cu mediul înconjurător și pot reveni la această stare prin alegeri corecte.*

Cu toate acestea, în practică, cele mai multe cazuri susțin o viziune hibridă:

3) *„oamenii distrug inevitabil natura, așa că trebuie să ne izolăm în orașe, astfel încât să putem coexista cu restul naturii fără să o distrugem.”*

Affluence: Toward and Economy of Care (Grand Rapids: Eerdmans, 1995), p.95.

¹² Fenomenul de „rușine trecătoare” se bazează pe caracteristici umane profund socializate care permit indivizilor atât să îi influențeze pe alții, cât și să evite să fie ei înșiși ostracizați.

¹³ O altă tendință include recunoașterea de către noi a importanței spațiilor verzi pentru sănătatea mintală. Pe măsură ce bolile mintale continuă să prolifereze, se acordă o atenție sporită incorporării naturii în mod regulat în viața noastră, fie că este vorba de cultivarea unor mici plante de apartament într-un apartament urban, de încurajarea „băilor de pădure” sau de mutarea la țară pentru a construi o casă. Pentru mai multe informații, consultați

<https://www.healthline.com/health-news/heres-how-your-commute-can-hurt-your-health> și "Mental Health and Our Changing Climate",
<https://www.apa.org/news/press/releases/2017/03/mental-health-climate.pdf>

¹⁴ A se vedea

<https://www.theguardian.com/environment/2020/sep/10/humans-exploiting-and-destroying-nature-on-unprecedented-scale-report-aoe>

Aceste puncte de vedere expun contradicțiile din modul în care occidentalii din mediul urban încearcă să rezolve această problemă globală din interiorul paradigmei consumismului individualist care a creat această situație. De exemplu, dorința de a insufla aprecierea naturii prin ecoturism în regiunile tropicale este adesea îndeplinită prin intermediul călătoriilor cu avionul, care generează emisii mari de carbon. Sau în Suedia (o țară atât de „verde” încât importă deșeuri din alte națiuni pentru a-și menține în funcțiune instalațiile de reciclare¹⁵), unde mai mult de jumătate din locuințe sunt ocupate ineficient de o singură persoană.¹⁶

Tendința de urbanizare globală are, de asemenea, o influență importantă asupra modului în care sunt alocate resursele naturale și umane. Fluxul global de talente¹⁷ se referă la deplasarea lucrătorilor calificați dintr-un loc în altul, aproape întotdeauna dinspre țările cu venituri mici înspre țările cu venituri mari. Deși acest lucru poate oferi oportunități profesionale și remunerații mai bune pentru cei care fac această mutare, el extinde și mai mult obiceiurile occidentale dăunătoare de consum. De asemenea, lasă responsabilitatea protejării resurselor naturale din țările cu venituri mici în seama celor care au mai puțină educație, competențe și mijloace materiale pentru a putea lua măsuri de reducere a daunelor aduse mediului.

Un alt factor care contribuie la această situație este faptul că multe dintre țările cu cea mai mare biodiversitate și resurse naturale, cum ar fi RD

---

¹⁵ A se vedea

<https://www.independent.co.uk/environment/sweden-s-recycling-so-revolutionary-country-has-run-out-rubbish-a7462976.html>

¹⁶ A se vedea

<https://www.bbc.com/worklife/article/20190821-why-so-many-young-swedes-live-alone>

¹⁷ A se vedea

https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-026_a60ac33d-3fd5-4814-a845-137a38066810.pdf

Congo, Brazilia sau Indonezia, au venituri mici sau medii și vor căuta să maximizeze câștigul economic pe termen scurt prin exploatarea acestor resurse, mai degrabă decât să le conserve pentru un beneficiu de mediu pe termen lung. Pădurile tropicale continuă să fie tăiate pentru agricultură, minerit sau creșterea animalelor într-un ritm alarmant, iar țări ca acestea sunt reticente în a recunoaște urgența problemei schimbărilor climatice sau în a lua în considerare schimbarea abordărilor lor. În plus, aceste țări fac parte dintr-un sistem global în care agenția lor națională este adesea subminată de forțe globale concurente.

Luați împreună, acești factori geopolitici pot duce la un „cerc vicios”, în care cauzele și consecințele schimbărilor climatice se exacerbează reciproc.¹⁸ În aceste condiții, simpla încurajare a indivizilor de a-și schimba propriile practici de viață face ca aceste provocări să pară și mai insurmontabile. Cu toate acestea, în capitolele următoare se va discuta despre modul în care o gândire mai holistică a relațiilor umane poate duce la un progres mult mai mare împotriva schimbărilor climatice.

Factori economici: cum și de ce lucrează oamenii

Un alt mod în care dezbaterea privind schimbările climatice a fost simplificată în mod exagerat este legat de motivele pentru care oamenii muncesc și de modul în care aceștia măsoară prosperitatea care rezultă din munca lor. Unele dintre componentele comune în măsurarea prosperității sunt *sănătatea și bogăția*.¹⁹ Înainte de revoluția industrială, succesul economic și viabilitatea populațiilor umane erau în

---

¹⁸ A se vedea

https://www.un.org/esa/desa/papers/2017/wp152_2017.pdf

¹⁹ A se vedea

[https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index#New_method_\(2010_Index_onwards\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index#New_method_(2010_Index_onwards))

mare măsură legate de sănătatea terenurilor din jurul lor. Prin urmare, au fost dezvoltate metode durabile de agricultură, vânătoare și pescuit, deoarece, dacă solul sau pădurile se epuizau, oamenii trebuiau să se mute într-o locație complet nouă. Cu toate acestea, în lumea modernă, oamenii au reușit să externalizeze activitățile agricole și de producție în alte locuri decât cele în care trăiesc,²⁰ ceea ce le-a permis să ignore mai ușor sănătatea pământului și a oamenilor care trăiesc în acele locuri.²¹ În plus, multe dintre cele mai bogate națiuni sau comunități din lume din punct de vedere economic sunt, de asemenea, unele dintre cele mai nesănătoase.

În timp ce lumea este acum mai „prosperă” ca niciodată, în ultimele decenii s-a înregistrat și o creștere a inegalității bogăției. Prețurile medii ale locuințelor în raport cu veniturile medii din SUA și Regatul Unit, de exemplu, au crescut de peste două ori din 1990, ceea ce face ca locuințele să devină inaccesibile pentru mulți²², în timp ce directorii executivi de top din Regatul Unit câștigă în prezent în medie de 200 de ori mai mult decât salariul mediu al angajaților lor.²³ Prin urmare, „milenialii” sunt

---

²⁰ Pentru o analiză detaliată, consultați raportul foarte util *"Thoughtful Eating"*.

²¹ Monumentalul *Silent Spring* (Primăvara tăcută) al lui Rachel Carson a argumentat că prosperitatea economică și agricolă modernă - prin utilizarea diverselor îngrășăminte și pesticide în cadrul unor metode agricole noi și intensive - are adesea consecințe nesănătoase asupra mediului natural.

²² Departamentul pentru Comunități și Administrație Locală (DCLG), *Fixing Our Broken Housing Market*, Londra: HMSO, 2017. Disponibil la: www.gov.uk/government/publications/fixing-our-broken-housing-market

²³ Pentru mai multe informații, a se vedea Calum Samuelson, *Just Pay: a biblical perspective on the ethics of remuneration* (Jubilee Centre, 2019) <https://www.jubilee-centre.org/just-pay-ebook>

prima generație care se așteaptă la standarde de viață mai scăzute decât cele ale părinților lor.²⁴

O astfel de inegalitate indică o schimbare treptată în modul în care oamenii au înțeles și măsurat prosperitatea de-a lungul timpului. Pe măsură ce Occidentul a devenit din ce în ce mai individualist,²⁵ bogăția și prosperitatea au fost conceptualizate în termeni din ce în ce mai restrânși: în prezent, prosperitatea este asociată cu un portofoliu individual, mai degrabă decât cu legături sociale, cu ocuparea forței de muncă sau cu resursele naturale ale unei comunități mai largi. Această schimbare a contribuit la creșterea disparității materiale între cetățeni, despre care se știe că este una dintre cele mai mari cauze ale fragmentării sociale și ale nefericirii.²⁶

Cu toate acestea, de departe cel mai insidios instrument pe care oamenii îl folosesc în încercarea lor de a-și spori averea este îndatorarea, care, în prezent, a crescut la niveluri fără precedent în Occident. Deși îndatorarea a început să se redreseze prin mai multe măsuri, după criza financiară globală (CFG), majoritatea gospodăriilor (și țărilor) se află acum într-o situație mai proastă decât cea de *dinainte* de criză. De fapt, unele dintre țările membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care raportează cele mai scăzute niveluri de inegalitate a veniturilor, au, totodată, unele dintre cele mai ridicate niveluri de îndatorare a gospodăriilor.

În pofida unei interpretări pozitive (de exemplu, utilizarea termenului „carduri de credit” pentru a

---

²⁴ A se vedea <https://fortune.com/2016/03/01/millennials-worse-parents-retirement/>

²⁵ Un proces relatat cu măiestrie de Larry Siedentop, *Inventing the Individual: The Origins of Western Liberalism* (Penguin, 2015)

²⁶ A se vedea Kate Pickett și Richard Wilkinson *The Spirit Level: why equality is better for everyone* (Penguin, 2010).

descrie ceea ce reprezintă, în esență, „carduri de datorie”), îndatorarea sfârșește prin a limita alegerile și libertățile oamenilor, diminuând rezistența acestora la recesiunile economice, la greutățile personale și chiar la dezastre naturale, cum ar fi pandemia COVID-19. Un sondaj recent a constatat că 63% dintre americani aveau bani ca să trăiască „de la o lună la alta” din cauza presiunilor suplimentare ale COVID-19.²⁷ Cel mai important pentru evaluarea noastră este modul în care datoriile tensionează relațiile umane, în special cele din cadrul familiilor. Totuși, în ciuda acestui fapt, multe persoane din țările bogate ale OCDE se simt foarte confortabile și încrezătoare cu nivelurile lor ridicate de îndatorare datorită bogăției lor, în special cea stocată în proprietăți și fonduri de pensii. Acest lucru formează legătura cu un alt factor causal insuficient recunoscut: ideologia de afaceri exprimată prin maximizarea valorii pentru acționari (MVA).²⁸

MVA echivalează scopul afacerii cu obținerea de randamente financiare pe termen scurt pentru acționari. Cu toate acestea, orientarea pe termen scurt a MVA către beneficiile acționarilor se face în detrimentul sustenabilității pe termen lung a unei companii, nereușind să recompenseze în mod adecvat părțile interesate și dăunând mediului natural. Aceasta din urmă se datorează faptului că în contabilitatea financiară nu se includ „externalitățile”, care sunt costurile pe care o companie le descarcă asupra mediului (de exemplu, prin poluarea fabricilor sale) și pentru atenuarea cărora poate să nu plătească nimic.

În plus, întrucât fondurile de pensii reprezintă adesea cea mai mare categorie de acționari, sprijinul

---

²⁷ A se vedea <https://highlandsolutions.com/blog/survey-reveals-spending-habits-during-covid-19>

²⁸ Pentru o critică solidă a MVA, a se vedea articolul influent din Harvard Business Review al lui Roger Martin din 2010 <https://hbr.org/2010/01/the-age-of-customer-capitalism>

lor pentru MVA provoacă o fractură *intergenerațională* profundă. Fondurile de pensii din țările OCDE se ridicau la aproximativ 60% din PIB-ul lor combinat în 2019.²⁹ Pe măsură ce populația occidentală îmbătrânește, multe guverne au obligații uriașe în materie de pensii care sunt nefinanțate, ceea ce înseamnă că vor trebui plătite din viitoarele venituri fiscale³⁰, iar pensionarii vor trebui să se bazeze din ce în ce mai mult pe sistemele private de pensii și pe structurile de îngrijire familială și comunitară, care sunt în prezent în declin.

Factorii de mai sus sugerează că, în Occident, capitalismul financiar funcționează independent de sănătatea relațiilor umane și, adesea, împotriva acesteia. Fie în mod conștient, fie inconștient, fie într-o combinație de ambele, este evident că oamenii lucrează pentru a obține bogăția în moduri care, în cele din urmă, dăunează nu numai climatului, ci și relațiilor lor.

Fără îndoială, modul în care oamenii *iau decizii în subconștient* are, de asemenea, un impact enorm asupra schimbărilor climatice, aspect pe care îl vom aborda în continuare.

Factori ideologici: cum gândesc și se comportă oamenii

Un al treilea mod în care convingerile despre schimbările climatice sunt simplificate în mod excesiv are legătură cu modul în care valorile sau viziunea despre lume a oamenilor influențează înțelegerea și implicarea lor în schimbările climatice. O tensiune esențială în acest caz se află între *experiențele personale* și *declarațiile*

---

²⁹ A se vedea www.oecd.org/pensions/Pension-Funds-in-Figures-2020.pdf

³⁰ A se vedea documentul Cambridge Paper de Paul Mills, www.jubilee-centre.org/cambridge-papers/prodigal-stewards-looming-government-debt-crisis-paul-mills

autorităților. În cea mai mare parte a istoriei omenirii, în cadrul unei țări sau al unei culturi, au existat viziuni în general similare și coerente despre viață și despre modul în care funcționează lumea. Nu mai este cazul acum: gama largă de viziuni asupra lumii din cadrul societății occidentale provoacă atât neînțelegeri, cât și diferențe ireductibile care pot avea un impact asupra răspunsurilor la schimbările climatice. Voci precum Lynn White Jr. au sugerat că o ideologie creștină antropocentrică este în mare măsură responsabilă pentru o mare parte din degradarea mediului în Occident.³¹ În timp ce White articulează unele moduri inadecvate în care a fost interpretată și aplicată teologia creștină, această evaluare este simplistă și nu ține cont de diversitatea considerabilă din cadrul tradițiilor creștine³² sau nu ia în serios varietatea altor ideologii aflate în joc. S-ar putea ca cineva să nu acorde prea multă importanță acestor diferențe ideologice și chiar să le salute ca exemple de „acceptare a diversității”, însă acestea influențează, de fapt, relațiile umane și instituțiile sociale, care, la rândul lor - după cum vom vedea - au un impact asupra sănătății mediului natural.

Una dintre cele mai mari ironii ale discuțiilor actuale despre schimbările climatice este că, în ciuda faptului că au acces la cunoștințe științifice mai vaste și mai precise ca niciodată, un număr mare de oameni aleg să nu țină cont de opiniile științifice

---

³¹ În 1967, Lynn White Jr. a scris un eseu influent, intitulat "The Historical Roots of Our Ecological Crisis" (Rădăcinile istorice ale crizei noastre ecologice), în încercarea de a susține această afirmație. De atunci, s-a demonstrat că este oarecum exagerată. A se vedea Bron Taylor, "The Greening of Religion Hypothesis (Part One)", *Journal for the Study of Religion, Nature and Culture* 10, nr. 3 (12 august 2016): 268-305. Acest aspect va fi discutat în continuare în capitolul 2.

³² De exemplu, *The Coming of the Cosmic Christ* (1988) a lui Matthew Fox și o mare parte din lucrările lui Wendell Berry, cum ar fi *The Unsettling of America* (1977).

stabilite.³³ Această lipsă de încredere a publicului în „experți” este foarte evidentă în dezbaterile privind schimbările climatice, unde s-a deschis o prăpastie între autoritatea *experienței personale* și cea a *opinieii experților*. Mulți activiști în domeniul climei sunt nedumeriți de modul în care unii oameni „nu pot vedea ceea ce au în fața lor” atunci când le arată imagini cu ghețari în scădere pentru a-și susține punctul de vedere. Chiar și „dovezile solide”, considerate astfel de majoritatea oamenilor, pot fi înfrânte de puterea experienței personale.³⁴ Într-adevăr, mulți dintre cei care neagă schimbările climatice nu consideră că sunt neștiințifici; pur și simplu doresc să colecteze propriile date pentru a construi cunoștințe separate de structurile de putere în care deja nu au încredere.³⁵

Deși teoriile conspirației există de secole, ele au proliferat de la apariția internetului și, în special, a rețelelor de socializare și au fost permise de schimbarea culturală către relativism - conform căruia, adevărul este ceva ce indivizii pot decide în mod legitim pentru ei înșiși. Acest lucru, la rândul său, consolidează o viziune individualistă asupra lumii.

Următorul factor suprasimplificat se referă la creșterea populației. Începând din 1970, populația umană globală a crescut cu aproximativ 1 miliard de persoane la fiecare 12 ani; a depășit 7 miliarde în 2012 și se preconizează că va ajunge la 10,9 miliarde până în 2100, moment în care va atinge un vârf și va scădea încet. Acest lucru se bazează pe

---

³³ Luați în considerare creșterea numărului de „persoane care cred că Pământul e plat”, „anti-vacciniști” etc.
www.cnn.com/2019/11/16/us/flat-earth-conference-conspiracy-theories-scli-intl/index.html

³⁴ A se vedea în special Mike Hulme, *Weathered: Cultures of Climate* (Sage, 2016).

³⁵ A se vedea www.independent.co.uk/voices/flat-earth-convention-birmingham-fake-news-science-facts-a8336946.html

fenomenul tranziției demografice, care arată că, pe măsură ce țările se dezvoltă din punct de vedere economic, vor avea loc schimbări previzibile în ceea ce privește ratele natalității și ale mortalității.³⁶ Cu toate acestea, aceste cifre globale ascund diferențe uriașe între diferitele regiuni: de exemplu, populația Europei va atinge un vârf în 2021 și apoi va începe să scadă; cea a Asiei și a Americii Latine va atinge un vârf în anii 2050, în timp ce cea a Americii de Nord va continua să crească treptat pe tot parcursul secolului³⁷. Cu toate acestea, Africa este singurul continent care continuă să crească rapid și va fi responsabilă pentru aproape toată creșterea demografică globală începând cu mijlocul acestui secol.

Așadar, privind spre viitor, „suprapopularea” nu constituie, de fapt, o problemă pentru țările cu venituri ridicate - ba chiar dimpotrivă, acestea trebuie să susțină populații îmbătrânite cu o bază economică în scădere. Problema cheie în ceea ce privește legătura dintre populație și schimbările climatice la nivel global va fi modul în care se vor schimba modelele de conservare a mediului și emisiile de carbon în Asia și Africa, pe măsură ce acestea cresc atât ca număr de populație, cât și ca venit pe cap de locuitor în următoarele decenii.

Factori tehnologici: cum se îmbunătățesc oamenii

O ultimă modalitate notabilă prin care argumentele privind schimbările climatice pot fi simplificate excesiv are legătură cu tehnologia. În esență, tehnologia are ca scop îmbunătățirea vieții printr-o

---

³⁶ Unul dintre cei mai importanți factori identificați de Bricker și Ibbitson este emanciparea femeilor. A se vedea Darrell Bricker și John Ibbitson, *Empty Planet* (New York: Penguin, 2019).

³⁷ A se vedea www.pewresearch.org/fact-tank/2019/06/17/worlds-population-is-projected-to-nearly-stop-growing-by-the-end-of-the-century/

mai mare eficiență sau ușurință, iar majoritatea ar fi de acord că tehnologia ar trebui să fie folosită ori de câte ori este posibil pentru a îmbunătăți mediul înconjurător. Întrebarea este: cum se va întâmpla acest lucru? Eficiența mai mare adusă de tehnologie va crește consumul nostru global de resurse și energie sau îl va reduce?

Multe inovații din trecut au avut consecințe negative neașteptate, în ciuda faptului că au permis și îmbunătățiri importante: calculatoarele de buzunar au diminuat abilitățile de calcul mental, materialele plastice au devenit un deșeu global, iar telefonul inteligent a perturbat relațiile față în față. În realitate, tehnologia tinde să amplifice condițiile de bază ale oricărui lucru la care este aplicată: un cuptor cu microunde, de exemplu, poate economisi timp în pregătirea meselor, astfel încât să se poată petrece mai mult timp de calitate cu familia, dar nu va rezolva problemele dintr-o căsnicie în care ambii parteneri sunt deja prea ocupați. Acest fenomen se manifestă din plin atunci când este aplicat la schimbările climatice: dacă motivația fundamentală a oamenilor este de a căuta împlinirea prin consum, tehnologia îi poate ajuta să facă acest lucru într-un mod mai „ecologic”, dar nu îi va face neapărat mai dispuși să își servească comunitatea și nici să împartă ceea ce consumă cu prietenii sau familia .

Pe scurt, este o greșeală să credem că tehnologia, în sine, poate rezolva problema schimbărilor climatice fără a *îmbunătăți*, de asemenea, motivațiile și relațiile celor care folosesc tehnologia.

Inovațiile tehnologice pot juca și vor juca un rol vital în reducerea amprentei noastre de carbon - în special prin înlocuirea combustibililor fosili cu surse de energie regenerabilă și prin dezvoltarea tehnologiilor de captare a carbonului. Cu toate acestea, conștientizăm din ce în ce mai mult cât ne costă, în termeni de mediu, apetitul nostru digital. Materialele fizice rare și costisitoare utilizate pentru fabricarea multor dispozitive digitale, cum ar fi

cobaltul (necesar pentru aproape toate telefoanele inteligente și mașinile electrice), necesită o exploatare minieră care a devastat terenuri, a crescut nivelul de radioactivitate și a creat o stare toxică alarmantă pentru comunități.³⁸ În plus, în timp ce majoritatea oamenilor sunt familiarizați cu practica de externalizare a producției de bunuri *materiale* în locuri precum China, acest lucru este acum din ce în ce mai frecvent în producția de bunuri *digitale*. Acest proces elimină efectiv rezultatele vizibile dăunătoare pentru mediu pe care le presupune producția de tehnologii digitale, care par adesea atât de „verzi” și progresiste.

În plus, chiar și după ce sunt fabricate, utilizarea dispozitivelor digitale poate avea un impact negativ asupra mediului: fiecare căutare pe Google necesită o cantitate de energie egală cu cea necesară pentru a alimenta un bec de 60 de wați timp de 17 secunde și produce 0,2 grame de dioxid de carbon. Acest lucru se ridică la aproximativ 1 200 de tone de CO₂ atunci când este înmulțit cu cele aproape șase miliarde de căutări Google care au loc zilnic. Din păcate, această cifră pălește în comparație cu cantitatea de energie utilizată de serviciile de streaming, cum ar fi Netflix. Multe ferme mari de servere și depozite de date se bazează pe energie murdară și pe metode de răcire ineficiente; „acestea consumă peste 2 % din energia electrică mondială și emit aproximativ la fel de mult CO₂ ca și industria aeronautică.”³⁹

Așadar, deși mulți oameni cred că tehnologia îi poate ajuta să își reducă amprenta de carbon dacă le reduce posesiunile fizice, există pericolul de a înlocui obiceiurile de consum materialist ale celor mai în vârstă cu obiceiurile de consum digital ale

---

³⁸ A se vedea www.washingtonpost.com/news/in-sight/wp/2018/02/28/the-cost-of-cobalt/ și www.treehugger.com/what-you-should-know-about-cobalt-your-smartphone-4858237

³⁹ A se vedea <https://e360.yale.edu/features/energy-hogs-can-huge-data-centers-be-made-more-efficient>

generațiilor tinere. Deși sunt necesare inovații de multe feluri pentru ca omenirea să facă față provocării reprezentate de schimbările climatice, dacă aceste „îmbunătățiri” nu abordează în mod direct consumismul individualist al Occidentului, ele vor permite pur și simplu oamenilor să găsească alte modalități de a avea un stil de viață care, în mod fundamental, este în contradicție cu menținerea unei planete sănătoase. După cum a declarat recent Simon Lewis, orice tehnologie care promovează deficitul de dioxid de carbon nu ar trebui să fie privită niciodată ca un cec în alb pentru a face tot ce dorești.⁴⁰

Concluzie

Acest capitol a încercat să identifice motivațiile care stau la baza principalelor forțe care au impact asupra schimbărilor climatice și a încercat să demonstreze că rolul uman în schimbările climatice este mai complex decât se crede adesea.

Cele mai semnificative puncte comune între factorii analizați aici sunt modul în care individualismul și consumismul sunt factori cu impact puternic asupra comportamentului uman care influențează schimbările climatice. Într-adevăr, putem susține că cea mai mare deficiență a Mișcării Climatice este că nu reușește să facă *legătura între consumism și individualism*. Aceste două forțe culturale sunt legate în mod intrinsec și, împreună, promovează o împlinire personală redusă a indivizilor atomizați, în moduri din ce în ce mai ineficiente și mai dăunătoare. Mai mult, dacă consumismul individualist este într-adevăr o cauză principală a poziției actuale, ar trebui să fim foarte atenți la orice strategii de combatere a schimbărilor climatice care

---

⁴⁰ A se vedea

<http://www.theguardian.com/commentisfree/2019/aug/01/negative-emissions-tech-climate-emergency-carbon-dioxide-emissions>

păstrează această ideologie în centrul lor. Cu toate acestea, o concentrare asupra ființei umane ca *ființă relațională* oferă o traiectorie alternativă, o cale de împlinire profundă prin intermediul relațiilor dătătoare de viață, care poate contribui la frânarea consumismului care ne distruge în prezent planeta.

Următoarele două capitole vor încerca să construiască un argument coerent care să țină cont de diferitele probleme prezentate aici și care, în același timp, să ofere motive de speranță reală că aceste probleme încă mai pot fi depășite.

CAPITOLUL 2

Restaurarea unei viziuni pentru umanitate: o perspectivă biblică

„Și mi-a arătat un râu cu apa vieții, limpede ca cristalul, care ieșea din scaunul de domnie al lui Dumnezeu și al Mielului. În mijlocul pieței cetății și pe cele două maluri ale râului era pomul vieții, rodind douăsprezece feluri de rod și dând rod în fiecare lună; și frunzele pomului slujesc la vindecarea neamurilor. Nu va mai fi nimic vrednic de blestem acolo.”

Apocalipsa 22:1-3

Am văzut în capitolul 1 cum consumismul individualist perpetuează diverse componente ale relațiilor umane nesănătoase, care, la rândul lor, contribuie la tratarea nesănătoasă a mediului natural. Acum ne îndreptăm spre perspectiva foarte diferită și mult mai veche asupra umanității prezentată în Biblie, care contestă puternic ipotezele dominante actuale din Occident. În mod special, narațiunea biblică este în același timp pro-familie și pro-mediu, dar și, în mod fundamental, plină de speranță în ceea ce privește viitorul.

În acest capitol, vom explora trei elemente universale ale tuturor poveștilor umane: *identitate*, *loc* și *misiune*. Învățăturile biblice cu privire la aceste subiecte oferă un cadru coerent pentru a ghida ființele umane departe de consumismul individualist și pentru a pune accentul în schimb pe *grija și responsabilitatea reciprocă*, pe *înfrățirea și legătura cu locul* și pe *scopul* avut în lume de la o generație la alta. Vom susține că utilizarea acestor elemente-cheie ale viziunii biblice cu privire la umanitate este cea mai bună modalitate de a contracara daunele provocate de consumismul individualist.

Vorbim de o restaurare a perspectivei biblice, nu doar din cauza unei ignoranțe sau neînțelegeri a Bibliei, ci și pentru a ne referi la o restaurare a trei relații bune și biblice care au fost rupte și care afectează profund umanitatea:

- relația cu Dumnezeu
- relația cu alți oameni
- relația cu creația non-umană

În ultimă instanță, adevărata împlinire în viață se găsește în contextul acestor relații sănătoase și restaurate. Pentru a experimenta acest lucru, nu trebuie doar să ne reînnoim mintea conform speranței prezentate în Scriptură, ci trebuie, de asemenea, să ne luptăm în mod intenționat împotriva naturii noastre umane decăzute, alegând să participăm la restaurarea continuă a tuturor lucrurilor, care este posibilă prin Isus Hristos. Acest lucru înseamnă că trebuie să ne confruntăm cu percepțiile noastre conștiente, formate în mod intenționat, cu privire la modul în care tratăm mediul înconjurător, precum și cu înclinațiile și comportamentele noastre subconștiente, defectuoase.

Identitate⁴¹: de unde venim

Biblia ne învață că toată viața umană este bună în mod inerent, dar este concepută astfel încât să înflorească atunci când este legată de ceilalți în relații de responsabilitate reciprocă, dedicate și dătătoare de viață.

De fapt, importanța relației face parte atât de mult din narațiunea biblică, încât ea este cimentată încă de la început ca o trăsătură intrinsecă a lui

---

⁴¹ Trebuie menționat de la început că „identitatea” în lumea antică nu era discutată ca atare și era concepută în moduri foarte diferite de modul în care un occidental ar înțelege identitatea astăzi. De exemplu, identitatea avea mult mai puțin de-a face cu presupusa „etnie” decât cu practicile, ritualurile și cultul comun.

Dumnezeu Însuși. Dumnezeu se revelează umanității ca o Trinitate dinamică, relațională și creează cu grijă ființele umane după asemănarea Sa.⁴² Atât Biblia, cât și tradiția creștină susțin că identitatea este modelată mai degrabă de relațiile pe care le cultivăm, decât de circumstanțele în care ne aflăm.⁴³ Acest lucru diferă drastic de punctele de vedere moderne, care tind să susțină că identitatea se formează cel mai bine prin independența sau separarea de ceilalți sau că identitatea ar trebui „descoperită pasiv” sau „în sine”, mai degrabă decât să fie formată în mod activ în și prin relații externe.

Această secțiune examinează trei concepte de bază în înțelegerea biblică a identității umane: *Dumnezeu ca Tată, caracterul incluziv al familiei și o teologie a natalității*. Conceptul de Dumnezeu ca Tată mută accentul de pe noi înșine spre ceilalți care sunt la fel de dependenți de El. Conceptul de familie incluzivă se asigură că noțiunea noastră despre cine se află „în afara” familiei nu devine prea strict definită și nici exclusivă. În cele din urmă, o teologie a natalității oferă o paradigmă a modului în care dragostea umană ar trebui să se extindă în mijlocul vulnerabilității și neputinței.

Principala metaforă creștină folosită pentru relaționarea noastră cu alți oameni și cu Dumnezeu în mod sănătos este familia. Acest lucru înseamnă că cei care s-au bucurat de experiențe familiale sănătoase pot extrapola din acestea în relația cu „ceilalți” și, invers, cei care au avut experiențe familiale limitate sau nesănătoase pot dobândi o viziune pentru construirea unor relații sănătoase în cadrul „familiei lui Dumnezeu” mai mari. Este important faptul că perspectiva biblică nu este niciodată naivă în ceea ce privește potențialele disfuncționalități ale relațiilor de familie; în schimb,

---

⁴² Geneza 1:26.

⁴³ Poveștile lui Iosif, Moise și David evidențiază acest adevăr.

ea descrie în mod viu rupturile care pot exista între și în cadrul familiilor și generațiilor⁴⁴, indicând în același timp posibilități sănătoase și realizabile în viitor.

Dumnezeu ca Tată

Paternitatea lui Dumnezeu este fundamentală pentru povestea biblică. În timp ce centralitatea lui Dumnezeu ca Tată are rol informativ pentru umanitate, în general, ea ne învață, de asemenea, cum ar trebui să funcționeze tații în cadrul familiilor lor, al comunităților și al societății în general. În timp ce paternitatea eternă a lui Dumnezeu este descrisă cel mai direct în relația sa cu Fiul Său Isus, portretul paternității divine se desfășoară în trei etape importante în legătură cu creația lui Dumnezeu.

În primul rând, Îl vedem pe Dumnezeu ca pe un Tată *intenționat*, în special în procesul de *creație*. Semnificația lui Adam în povestea creației este aceea de a arăta că toți oamenii sunt înrudiți între ei ca niște copii comuni ai aceluiași Dumnezeu-Tatăl, indiferent de rasă, credință sau limbă: „Există un singur Dumnezeu și Tată al tuturor, care este mai presus de toți, care lucrează prin toți și care este în toți.”⁴⁵ Cu toate acestea, conceptul de Dumnezeu ca Tată are implicații și pentru creația non-umană. Relatarea din Geneza insistă, la început, asupra faptului că Dumnezeu a ales în mod liber să fie Tatăl întregii *creații*, pentru că a adus la existență întregul univers. Acest portret al lui Dumnezeu ca Tată *intenționat* este diferit de credința seculară potrivit căreia oamenii sunt produse secundare accidentale sau întâmplătoare ale unui univers cu totul

---

⁴⁴ Acest aspect este abordat în continuare în capitolul 3, mai jos.

⁴⁵ Efeseni 4:6. Pentru o altă referință adecvată din NT, vezi Fapte 17:29.

impersonal.⁴⁶ De asemenea, el subminează o prezumție periculoasă din Occident, conform căreia tații biologici sunt cumva mai puțin necesari sau mai puțin valoroși în viața copiilor lor.

În al doilea rând, Îl vedem pe Dumnezeu ca pe un Tată *implicat* în mod intim, lucru demonstrat cel mai clar prin inițierea *legământului*. Un incident cheie în povestea biblică este momentul în care Dumnezeu Își adâncește expresia paternității prin inițierea liberă a unui legământ cu Avraam. Semnificația acestui fapt este că Dumnezeu nu este doar Cineva care ne dă lucruri, ci este și accesibil și disponibil pentru relații. Numeroase pasaje din Biblie arată că Dumnezeu permite ca această implicare continuă în creația naturală să fie un indicator care dezvăluie dorința sa de a restabili relația cu umanitatea: de exemplu, purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru toate tipurile de animale și plante,⁴⁷ și chiar și pentru cele mai nesemnificative și necurate, cum ar fi vrăbiuțele⁴⁸ și corbii⁴⁹:

„Întreabă dobitoacele și te vor învăța; păsările cerului și îți vor spune; vorbește pământului și te va învăța; și peștii mării îți vor povesti. Cine nu vede în toate acestea că mâna Domnului a făcut asemenea lucruri? El ține în mână sufletul a tot ce trăiește, suflarea oricărui trup omenesc.”⁵⁰

Această credincioșie sau dreptate bazată pe legământ se opune în mod clar convingerilor occidentale care neagă orice implicare în viața de pe pământ a vreunei divinități, dar și perspectivelor creștine care au uitat rolul *permanent* al lui Dumnezeu ca Tată creator și susținător.

---

⁴⁶ Acest concept este, de asemenea, distinct de alte câteva religii majore ale lumii, de exemplu, de doctrina/învățătura reîncarnării.

⁴⁷ A se vedea Psalmul 50:10-11; Matei 6:25-34.

⁴⁸ A se vedea Psalmul 84:3 și Matei 10:29.

⁴⁹ A se vedea Leviticul 11:15; Deuteronomul 14:14; Iov 38:41.

⁵⁰ Iov 12:7-10.

Mai important, dacă identitatea noastră fundamentală este înrădăcinată în calitatea de copii ai Tatălui nostru divin, comportamentul nostru față de restul creației trebuie să fie transformat prin relația noastră cu El. Cercetările arată fără echivoc că acei copii care au tați foarte implicați în viața lor se descurcă mai bine în aproape toate aspectele vieții.⁵¹ Această realitate socială este un derivat sau o „umbră” a paternității lui Dumnezeu și este menită să ne atragă într-o interacțiune fericită cu oamenii și locurile din jurul nostru.

În al treilea rând, în Biblie Îl întâlnim pe Dumnezeu ca fiind extrem de *milostiv*. Acest lucru este poate cel mai clar demonstrat prin fenomenul *adopției*: paternitatea lui Dumnezeu este revelată ca fiind accesibilă tuturor prin *harul adopției*: „*Dar tuturor celor care l-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu*”.⁵² Experiența acceptării noastre pline de har și nemeritate de către un Tată iubitor transformă radical identitatea noastră și, în consecință, transformă și felul în care tratăm alte persoane. De asemenea, contestă puternic mentalitatea de îndreptățire individualistă legată de problemele prezentate în capitolul 1.

Împreună, aceste portrete biblice integrate și progresive ale paternității redirecționează atenția de la expresiile exclusive ale „familiei” către realitatea umilă că toate familiile ar trebui să fie supuse în mod egal aceluiași Tată suveran și iubitor de toate. De asemenea, înțelegerea pe care noi o avem cu privire la paternitatea continuă și grijulie a lui Dumnezeu insuflă un puternic sentiment de speranță în noi, inspirând în același timp motivația pentru o

---

⁵¹ A se vedea www.careforthefamily.org.uk/working-with-families/facilitator-articles/the-importance-of-involving-fathers-in-bringing-up-their-children

⁵² Ioan 1:12.

coexistență și o relație sănătoasă cu restul familiei lui Dumnezeu.

Caracterul incluziv al familiei

Conceptul biblic al familiilor ca sisteme incluzive și diverse de înflorire este foarte diferit de noțiunile seculare conform cărora triburile sau clanurile trebuie să rămână omogene și exclusive. Conflictele regionale, motivate în parte de astfel de identități exclusive, au avut efecte profund dăunătoare asupra mediului natural, inclusiv incendierea pădurilor, sacrificarea animalelor și otrăvirea surselor de apă.⁵³ Cu toate acestea, modelul biblic al familiei stabilește elementele de bază necesare pentru înflorirea holistică a comunităților umane în relație cu „alte” grupuri și cu mediul înconjurător.

Biblia tinde să vorbească despre *gospodării* mai mult decât despre *familii nucleare*, iar conceptul de „gospodărie” poate fi util pentru a explora relațiile din cadrul gospodăriilor moderne, deoarece descrie rolurile și funcțiile din cadrul unei unități casnice. În timp ce poporul Israel înțelegea relația specială dintre ei în cadrul general al „Casei lui Iacov”,⁵⁴ aceasta a fost, de asemenea, modelată de înțelegerea comună că gospodăriile - ca centru de bază al activității economice⁵⁵ - erau, de obicei, formate dintr-un grup mixt suficient de mare pentru a susține o viabilitate economică independentă. Frecvent alcătuite din peste 100 de persoane, gospodăriile antice puteau include lucrători angajați, sclavi și

---

⁵³ Pentru o privire fascinantă asupra „războiului ecologic” antic, se vedea

<https://kiwihellenist.blogspot.com/2016/12/salting-earth.html>

⁵⁴ Exodul 19:3; Psalmul 114:1; Isaia 2:6; Isaia 8:17; Ieremia 5:20; Amos 9:8; Luca 1:33.

⁵⁵ „Economie” provine din cuvântul grecesc care descrie întreaga funcționare a unităților casnice din lumea antică și exprimă în mod adecvat necesitatea istorică a comunităților agrare de a trăi în limitele a ceea ce le putea oferi mediul înconjurător.

sclavi eliberați, rude îndepărtate, membri adoptați ai familiei nebiologice și alte persoane care ar fi avut aceleași meserii și ar fi făcut același tip de comerț.⁵⁶ Servitorii puteau ocupa poziții de putere și chiar reușeau să ocupe roluri pe care membrii biologici ai familiei nu doreau sau nu puteau să le îndeplinească.⁵⁷ Acest lucru înseamnă că poporul Israel era conștient de importanța primirii străinilor, chiar dacă uneori se împotriva acestui lucru. Ca o subliniere, deoarece participarea socială și rituală constituia principala „identitate” a cuiva în Casa lui Iacov (spre deosebire de „etnie”), oricine putea deveni un participant cu drepturi depline. Din acest motiv, Caleb este enumerat ca membru pe deplin legitim al tribului lui Iuda în Numeri 13:6, chiar dacă tatăl său, Iefune, a fost inițial un străin chenizit.⁵⁸

Noul Testament dezvoltă și mai mult înțelegerea biblică a familiei. Prin slujirea și acțiunile sale, Domnul Isus a subminat nu numai greutatea juridică a acestor structuri familiale tradiționale, ci și logica privind scopul lor principal. El a demonstrat în mod repetat cum Israel a eșuat în mod fundamental în îndeplinirea scopului său de a fi o binecuvântare și o lumină pentru popoarele din jurul său.⁵⁹ În consecință, Isus a reafirmat că scopul fundamental al familiilor nu este de conservare interioară, ci este acela de a oferi ospitalitate călduroasă.

Apostolul Pavel a deslușit implicațiile practice ale acestui concept mai dinamic al identității familiale, în special din cauza chemării sale speciale către Neamuri, deși el însuși era un „evreu dintre

---

⁵⁶ A se vedea Meeks, *First Urban Christians*, 75-76. Acest fapt general apare în întreaga Biblie ebraică prin poveștile lui Agar, Laban, Rut și Naomi și altele.

⁵⁷ De exemplu, Eliezer din Damasc, administratorul lui Avraam, a fost moștenitorul lui Avraam, în timp ce acesta era încă fără copii - Geneza 15:2.

⁵⁸ A se vedea Numeri 32:12.

⁵⁹ Pentru binecuvântare și lumină, vezi Isaia 42:6 și 49:6.

evrei.”⁶⁰ Fără a desființa structurile sociale ale lumii romane, Pavel a lucrat neobosit pentru a transforma natura relațiilor de bază din cadrul acestor structuri - de la bărbat la femeie,⁶¹ de la educat la needucat,⁶² de la servitor la stăpân - pentru că „*toți sunt una în Hristos Isus*”.⁶³ Impactul social care a rezultat din aceasta a adus beneficii incalculabile pentru străini, femei, copii, sclavi, persoane cu handicap, persoane needucate și diverse alte persoane neadaptate din cadrul societăților. Relații intime și sincere de încredere și obligație reciprocă au fost construite dincolo de diviziunile biologice și de clasă, pe măsură ce familia lui Dumnezeu a devenit din ce în ce mai mixtă și mai diversă.

Pe scurt, narațiunea biblică extinde beneficiile universale și instinctive ale solidarității tribale la toți oamenii prin intermediul includerii universale în familia lui Dumnezeu.⁶⁴ Astfel, formarea identității sociale poate trece dincolo de perpetuarea normelor statice ale generațiilor anterioare și poate intra în sarcina dinamică și creativă de a ne transforma pe noi înșine pentru a-i iubi nu doar pe cei „ca noi”, ci și pe cei care sunt cel *mai puțin* asemănători cu noi. Aceasta este cea mai importantă fațetă a creării comunităților sănătoase, care sunt atât de vitale pentru mediile sănătoase, și rămâne un model puternic pentru lumea tot mai globalizată în care trăim.

---

⁶⁰ Filipeni 3:5-6.

⁶¹ Galateni 3:28.

⁶² Coloseni 3:11. „Barbarii” erau arhetipul oamenilor needucați și necivilizați din lumea antică.

⁶³ Galateni 3:26, 28.

⁶⁴ A se vedea „Dumnezeu ca Tată” de mai sus pentru modul în care acest lucru este legat de trecerea de la *legământ* la *adopție*.

Teologia natalității

Societățile au înțeles de mult timp că există beneficii sociale inerente procreării, mai degrabă decât beneficii individuale. În mod specific, teologia biblică a natalității răstoarnă logica umană, arătând că acceptarea sinceră și identitatea nu pot fi niciodată obținute prin merit. Frumusețea nașterilor este că perpetuează cu bunăvoință impulsul uman de a afirma că viața este bună chiar și în starea ei cea mai fragilă, la naștere, înainte de a-i evalua valoarea în starea cea mai puternică, la vârsta adultă. Această perspectivă biblică este net diferită de cea a persoanelor care văd în copii un mijloc de satisfacție personală a părinților, cărora li se „impune” în mod nedrept existența lor.⁶⁵

Conceptul de „natalitate” este împrumutat de la Hannah Arendt, care l-a explorat mai ales în lucrarea sa din 1958, *Condiția umană*. Cu toate acestea, în timp ce Arendt a folosit conceptul în sens politic, noi îl adaptăm aici pentru uz teologic.⁶⁶ În timp ce Arendt se concentrează mai mult pe un „nou început”, accentul biblic se pune mai mult pe faptul și bunătatea vieții în sine. Nașterea din nou este atât o reamintire a faptului că viața este bună, cât și împlinirea rolului de susținător pe care îl are Dumnezeu.⁶⁷ Faptul că existența este mai bună decât inexistența este una dintre cele mai profunde afirmații - nu din cauza potențialului unei vieți de plăcere, ci pentru că Dumnezeu a decis acest lucru în rolul său continuu de Creator divin. Acest lucru îl contrazice cu desăvârșire pe Théophile de Giraud care susține că existența umană este o povară ce nu ar trebui „impusă” nimănui împotriva voinței sale.

---

⁶⁵ Printre aceștia se numără și anti-natalistul belgian Théophile de Giraud.

⁶⁶ Pentru mai multe informații, a se vedea Mavis Louise Biss, "Arendt and the Theological Significance of Natality", *Philosophy Compass* 7, nr. 11 (2012): 762-71.

⁶⁷ Ioan 6:51.

Mai multe pasaje biblice contribuie la consolidarea acestui punct de vedere. Isus a descris în mod explicit realitatea nașterii din nou în mai multe momente, dar a și exemplificat-o în mod implicit în slujba sa.⁶⁸ Cu toate acestea, cea mai vie manifestare biblică a unei teologii a natalității este în persoana lui Isus însuși, Fiul lui Dumnezeu fără păcat. În El, nu suntem martori la un fel de nou început care anulează greșelile din trecut, ci la o restaurare care revitalizează prezentul pentru a îndeplini scopurile inițiale ale Creatorului. Nașterea și viața lui Isus restaurează în cele din urmă viața în lume.⁶⁹ Poate că cea mai vie imagine a acestui adevăr vine din Isaia 11, unde este profetizat că un nou lăstar verde va răsări din vechiul butuc al lui Isai, o naștere care nu îl elimină pe cel vechi, ci îl continuă și îl revigorează. De asemenea, teologia natalității susține că nașterea copiilor creează noi oportunități pentru relații dătătoare de viață și iubire, mai degrabă decât să amenințe în mod fundamental viața existentă.

Într-adevăr, iubirea față de copiii noștri este un exemplu excelent al tipului de relații reciproc responsabile în care se formează identitatea, deoarece funcționează în ambele sensuri, modelând identitatea părinților și a copiilor în același timp. O teologie a natalității se confruntă cu noțiunea competitivă potrivit căreia succesul, puterea sau sofisticarea sunt cele care merită iubire - îi împinge pe adulți să accepte adevărul inevitabil că iubirea nu poate fi niciodată câștigată și că viața umană există în mod fundamental pentru a îmbogăți viața întregii lumi. Contrar unor percepții actuale despre beneficiile nașterii, copiii nu ne „inspiră” doar prin inocența și naivitatea lor. Mai degrabă, existența lor

---

⁶⁸ Matei 19:14.

⁶⁹ Pentru mulți creștini, accentul a fost pus mult timp pe *moartea* lui Isus. Din punct de vedere istoric, aceasta a fost doar unul dintre accentele importante în ceea ce privește teoriile ispășirii.

îi obligă pe adulți să se confrunte cu propriul egoism, prezentând în același timp, ca pe un angajament major față de binele celuilalt, sarcina inconfundabilă de a-i iubi. Îngrijirea copiilor (și a altora care au nevoie de sprijin) necesită în mod fundamental ca indivizii, familiile și comunitățile să își limiteze comportamentele centrate pe sine.

Un alt avantaj profund al creării unei noi vieți este că noile generații nu trebuie să rămână blocate în obiceiurile proaste sau în mentalitatea defetistă a predecesorilor lor. În Biblie, acest lucru a permis noilor generații de israeliți să evite sclavia și iluzia idolatriei. Astăzi, acest lucru prezintă oportunități interesante de a le insufla tinerilor un respect profund pentru mediul nostru natural.

În fața temerilor legate de penurie și suferință, Biblia afirmă că nașterea, și nu moartea sau non-nașterea, este realitatea cuceritoare a universului. Deși toți copiii născuți în această lume sunt, desigur, destinați să moară, toți sunt invitați să renască într-o viață veșnică în care moartea nu va mai exista.

Locul: unde ne aflăm

Biblia ne învață că toate mediile naturale și ecosistemele sunt bune în mod inerent, dar trebuie să fie mai degrabă îngrijite ca element vital al bunăstării umane, decât exploatate ca mijloc prin care omul să își urmărească scopul independent de dominație.⁷⁰

Acest adevăr este foarte clar în întreaga Biblie: discuțiile despre Eden, Țara Făgăduinței și Paradis constituie fire care se împletesc de-a lungul Scripturii. Această viziune biblică asupra locului se opune cu vehemență perspectivelor moderne care insistă asupra faptului că locurile nu au nicio semnificație inerentă dincolo de fenomenele fizice

---

⁷⁰ Recunoașteți cel puțin legătura dintre dominus „stăpân” și dominare. Numai Dumnezeu este DOMNUL!

și, prin urmare, pot fi adaptate în mod universal de oricare dintre oamenii care aleg să trăiască acolo.⁷¹ În Biblie, mediul înconjurător nu reprezintă doar un mijloc de producție sau de consum și nici nu poate fi de fapt *deținut* de vreo entitate⁷²; în schimb, mediul înconjurător reprezintă *locuri* care necesită administrare.

Există o lipsă de conștientizare culturală cu privire la componentele relaționale ale identității umane; poate că există și mai puțină recunoaștere a pericolului potențial care decurge din lipsa unei legături puternice cu *locul*. Un teolog proeminent a susținut că „lipsa de rădăcini” poate fi o problemă mai fundamentală decât lipsa de sens⁷³, în timp ce un alt teolog a insistat asupra faptului că „trăim în mijlocul unei crize a locului. În epoca noastră modernă târzie, am pierdut acel simț foarte uman al locului în mijlocul comprimării spațio-temporale caracteristice «postmodernității» și globalizării”.⁷⁴ În mod ironic, în ciuda creșterii interesului pentru mediu și a popularității unor seriale TV precum *Planeta Pământ*, există astăzi un tip de „dezamăgire” vizibilă față de locurile în care trăim.⁷⁵ Să fie aceasta din cauza valorii pe care o acordăm în mod eronat anonimatului sau intimității? Sau poate că occidentalii se străduiesc să înțeleagă cum locul poate fi atât de mult parte integrantă a identității noastre, deoarece acum avem atât de puține locuri sacre.⁷⁶

---

⁷¹ A se vedea capitolul 1, care a discutat acest aspect în secțiunea *Geopolitică*.

⁷² Vezi Leviticul 25:23.

⁷³ Walter Brueggemann, *The land: Place as gift, promise, and challenge in biblical faith*. (Fortress Press, 2002)

⁷⁴ Craig G. Bartholomew, *Where Mortals Dwell: A Christian View of Place for Today* (Baker Academic, 2011), 3.

⁷⁵ M. Weber, *Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie*, 564.

⁷⁶ Pentru o excepție interesantă care confirmă regula, luați în considerare lupta îndelungată din jurul conduitei Keystone,

Conceptualizarea locului în Occident a fost puternic influențată de creștinismul protestant, în paralel cu influențele filozofiei platonice și ale gândirii iluministe. Acestea au creat efectiv o dihotomie între material și nematerial.⁷⁷ Filozofia platonicească - și o mare parte din creștinism - a pus accentul pe dimensiunile nemateriale sau „spirituale” ale realității, în timp ce eforturile științifice din ultimii 400 de ani au pus accentul pe aspectul material sau „empiric” al realității. În pofida suprapunerii și a schimburilor încrucișate dintre aceste generalizări, rămâne deosebit de dificil pentru occidentali să le reintegreze în moduri care să se alinieze cu felul în care trăiesc în realitate. Acest capitol încearcă să demareze acest proces.

În ciuda acțiunilor întreprinse de apărătorii creștini ai mediului, credința creștină continuă să fie acuzată că alimentează degradarea mediului. Pe lângă Lynn White Jr, cercetători precum Feuerbach⁷⁸ și G. Kaufman⁷⁹ au jucat un rol apreciabil în acest proces. În timp ce unele interpretări populare ale Scripturii au legitimat deteriorarea mediilor naturale, Biblia poruncește exact contrariul. Această secțiune se bazează pe o *teologie a locului*⁸⁰ și își propune să rectifice deconectarea umanității de locurile fizice

---

care urma să treacă prin teritoriile tribale din SUA. A se vedea www.theguardian.com/us-news/2021/jan/21/dakota-access-pipeline-joe-biden-indigenous-environment

⁷⁷ Bartholomew numește acest lucru „dihotomia subiect-obiect”, descriind opiniile greșite care rezultă ca fiind „scientism” și, respectiv, „panteism New Age”. Bartholomew, 16.

⁷⁸ Feuerbach scria că „natura, lumea nu reprezintă nicio valoare, niciun interes pentru creștini. Creștinul se gândește la el însuși și la mântuirea sufletului său”. Feuerbach, *Esența creștinismului*, 287.

⁷⁹ Kaufman, G. "A Problem for Theology: The Concept of Nature". *Harvard Theological Review* 65, nr. 3 (iulie 1972): 337-66.

⁸⁰ Una dintre cele mai bune surse din ultimii ani care sintetizează acest domeniu este Bartholomew, op. cit.

prin explorarea a trei teme biblice: *pământ și grădini, templu și orașe, preoți și oameni obișnuiți*.

Pământ și grădini: răspândirea ordinii și binecuvântării lui Dumnezeu

Importanța pământului în întreaga Biblie ebraică este inconfundabilă, dar a fost adesea minimalizată de către creștini⁸¹, în ciuda avertismentelor că ignorarea pământului este un mare pericol. Relația strânsă dintre *'ādām* (om) și *'ādāmā* (pământ/țărână) „ne avertizează asupra faptului că umanitatea și locul sunt profund întrepătrunse și inseparabile”.⁸² Folosirea specială a numelui *'Yahweh Elohim* demonstrează că Dumnezeuul răscumpărător al lui Israel (*Yahweh*) este același Dumnezeu care a creat universul (*Elohim*).⁸³ În mod esențial, unul dintre principalele motive pentru care Israel a fost trimis în exil a fost din cauza abuzului făcut asupra pământului.⁸⁴ De fapt, un mod adecvat de a conceptualiza perspectiva biblică este ca o călătorie în trei etape: „amplasare - dislocare - (re)amplasare”.⁸⁵ Poate cel mai profund dintre toate este simplul fapt că răscumpărarea include implicit creația fizică - în cuvintele lui O. Tjørhom: „Fără

---

⁸¹ A se vedea www.jubilee-centre.org/cambridge-papers/jerusalem-at-the-centre-of-gods-plans-by-peter-walker

⁸² Bartholomew, 25. De fapt, s-ar putea ca „pământean” să fie o traducere mai bună decât „om”. A se vedea Wurst, ""Beloved, Come Back to Me"", 92, 106.

⁸³ Bartholomew, 28.

⁸⁴ Interesant este faptul că se spune că Pământul „varsă” oameni din cauza unei rupturi fundamentale a relațiilor umane, care îi determină pe locuitori să pună o presiune excesivă asupra Pământului. A se vedea Leviticul 18:28 și 20:22.

⁸⁵ Bartholomew, 31. Bartholomew descrie mai multe serii de dislocări în Geneza: serii de dislocări în Geneza, inclusiv cele din Eden și din Babel.

creație nu există nimic de salvat - creația este «materia» mântuirii”.⁸⁶

Ne-am obișnuit atât de mult cu o viziune detașată și științifică asupra lumii, încât poate că am uitat cât de formatoare sunt locurile și cum influențează ele oamenii⁸⁷: deșerturile ne testează tăria de caracter, junglesle ne copleșesc simțurile, orașele influențează ritmurile circadiene, monumentele invocă emoțiile.⁸⁸ Chiar dacă interacționăm din ce în ce mai mult cu ceilalți online, nu putem scăpa de realitatea locurilor fizice din și în interiorul cărora au loc aceste interacțiuni.⁸⁹ Cel mai important, oamenii sunt creaturi întrupate și nu pot exista independent de locurile fizice în care se află. Acest adevăr rezistă noțiunilor moderne conform cărora mobilitatea nelimitată și conectivitatea digitală pot fi urmărite cu un impact minim asupra bunăstării umane.

Biblia începe cu organizarea atentă a creației „bune” și apoi relatează amplasarea intimă a unui om în cea mai organizată și mai bună parte a creației: o grădină. Cuvântul „Eden” derivă cel mai probabil

---

⁸⁶ Tjørhom, *Embodied Faith*, 36.

⁸⁷ Unul dintre cele mai vii exemple din Noul Testament se găsește la începutul cărții Apocalipsa, unde fiecare biserică este abordată cu aluzii vii la caracteristicile fizice ale orașelor lor. A se vedea N.T. Wright, *Revelation for Everyone*.

⁸⁸ Impactul real al locurilor asupra oamenilor este, fără îndoială, unul dintre principalii factori care alimentează turismul global. Într-o epocă în care oamenii pot experimenta tururi virtuale ale unor locuri speciale, nimic nu se compară cu prezența reală. În mod ironic, foamea globală tot mai mare pentru consumul de călătorii poate fi unul dintre lucrurile care cauzează cele mai multe probleme în ceea ce privește clima. Este posibil ca dorința noastră de a experimenta „alte” locuri să dezvăluie lipsa noastră de mulțumire cu un loc anume?

⁸⁹ O dimensiune rareori discutată în acest domeniu este potențiala disparitate dintre locurile din care comunică diferiți participanți virtuali. Dacă un manager aflat pe o plajă tropicală sau într-o casă mare și confortabilă organizează o teleconferință cu subordonații aflați într-o cafenea aglomerată sau într-un apartament înghesuit, poate fi mai dificil să se încurajeze sentimentele de respect reciproc și paritate.

din omonimul său care înseamnă „plăcere, încântare”.⁹⁰ Spre deosebire de unele narațiuni romantice care văd mediile ideale ca fiind sălbatice și neîmblânzite, Geneza descrie în mod intenționat Edenul ca fiind un loc încântător tocmai datorită organizării și cultivării sale. Faptul că Dumnezeu îl plasează pe Adam într-o grădină demonstrează că acțiunea umană este menită să fie o influență activă și benefică asupra creației, deoarece omenirea organizează, administrează și sporește rodnicia acesteia. În plus, este clar că nu este vorba de un proiect destinat exclusiv plăcerii oamenilor neînsemnați, întrucât ni se spune că aceasta este de fapt „grădina Domnului”.⁹¹

În timp ce unele interpretări protestante presupun o creație *perfectă* de la început (din care am căzut), fără loc pentru o creștere sau îmbunătățire ulterioară, Biserica Ortodoxă, în special, a subliniat de mult timp că, deși creația a fost creată „bună”, a fost proiectată în mod intenționat pentru îmbunătățire și creștere *spre* perfecțiune⁹². Fertilizarea, aratul, tăierea, semănatul și reproducerea sunt toate promovate în Biblie ca modalități prin care oamenii ar trebui să îmbunătățească în mod activ creația, făcând-o *mai* organizată, *mai* roditoare și *mai* utilă.

Binecuvântarea și bunătatea grădinii reprezintă punctul culminant al potențialului brut al pământului, care este menit să-i binecuvânteze pe toți cei care îl experimentează - oameni, animale și chiar plante. Reprezentările scripturale ale „viilor sălbatice” și ale locuințelor abandonate sunt de obicei negative, implicând spini și buruieni care pun stăpânire și împiedică bogata diversitate a vieții. Într-adevăr, imaginea „primordială” a universului

---

⁹⁰ Bartholomew, 26. Citându-l pe G. J. Wenham, *Genesis 1-15*, 61.

⁹¹ Geneza 13:10.

⁹² A se vedea și Middleton, *A New Heaven and a New Earth*, 46.

Înainte de lucrarea creatoare a lui Dumnezeu este una de haos și monotonie, mai degrabă decât de ordine și diversitate.⁹³ În timp ce Edenul avea un singur Pom al Vieții, Noul Ierusalim prezintă un râu străjuit de mulți pomi ai vieții ale căror roade nu se epuizează niciodată.⁹⁴ Râurile din Eden curgeau spre exterior, dar râul Noului Ierusalim oferă viață pentru „orice făptură vie, care se mișcă”, hrană pentru „tot felul de pomi roditori” și vindecare pentru tot ceea ce atinge!⁹⁵ Astfel, ordinea lui Dumnezeu face parte integrantă din binecuvântarea Sa.

În cele din urmă, narațiunea Scripturii dezvăluie cum *Dumnezeu intenționează ca binecuvântările generoase și nemeritate din prima Grădină să se răspândească în întreaga creație, astfel încât toți să poată beneficia de ele.*⁹⁶ În timp ce prima Grădină era împrejmuită cu ziduri, grădina finală se extinde astfel încât roadele sale să fie accesibile tuturor ființelor vii, iar porțile sale sunt „mereu deschise”.⁹⁷ Ce s-ar întâmpla dacă oamenii de astăzi ar fi atrași de orașe datorită beneficiilor holistice ale acestora pentru sănătatea umană, mai degrabă decât doar pentru oportunitățile pe care acestea le oferă pentru bunăstare economică?

---

⁹³ Această afirmație poate părea să contrazică doctrina creștină *Ex Nihilo*. La nivelul de bază, *Ex Nihilo* funcționează ca un argument filozofic pentru ontologie, mai degrabă decât ca o evaluare a caracteristicilor lumii create de Dumnezeu. A se vedea Middleton, 47, „... creația însăși a fost un proiect de dezvoltare, deoarece Dumnezeu a transformat o lume inițial neformată și goală într-un cosmos complex...”.

⁹⁴ Apocalipsa 22:2. A se vedea Beale, *Cartea Apocalipsei*, 1105.

⁹⁵ A se vedea Ezechiel 47:1-12.

⁹⁶ Middleton, 164.

⁹⁷ Apocalipsa 21:25.

Templu și oraș: răspândirea prezenței și slavei lui Dumnezeu

Biblia este unică datorită insistenței sale asupra faptului că Dumnezeu Creator este *cu adevărat prezent*, dar *ontologic distinct* de creația sa. Cu toate acestea, contrar unor reprezentări idealiste ale acestui adevăr, autorii biblici anticipează doar *cunoașterea* omniprezentă a gloriei lui Dumnezeu⁹⁸ - niciodată gloria deplină în sine.⁹⁹ În schimb, imaginea persistentă în întreaga Biblie este una de *sfințenie* sau glorie *gradată*¹⁰⁰ - unele locuri sunt mai „aproape” de Dumnezeu decât alte locuri. Deși acest lucru poate părea o întoarcere la așa-numita diviziune „sacru/secular” pentru protestanți, este de fapt o afirmare puternică a prezenței reale și intenționate a lui Dumnezeu în anumite locuri pentru anumite scopuri. Dacă fiecare loc este sacru, atunci niciun loc nu este.¹⁰¹ Acest lucru nu înseamnă, bineînțeles, să negăm adevărul că Dumnezeu este *capabil* să ne întâlnească oriunde ne aflăm¹⁰² sau că Dumnezeu poate face orice loc sfânt prin prezența Sa.¹⁰³ Mai degrabă, aceasta este un indicator spre modalitățile reale, tangibile prin care activitatea și acțiunile lui Dumnezeu într-un anumit loc pot fi amintite, percepute și anticipate.¹⁰⁴

În legătură cu acest subiect, Eugene Peterson a spus: „Sunt din ce în ce mai convins că sfințenia se infiltrează într-adevăr într-un loc. În astfel de locuri,

---

⁹⁸ Isaia 11:9; Habacuc 2:14.

⁹⁹ Aceasta este ceea ce scriitorii rabinici de mai târziu vor numi „Shekhinah”.

¹⁰⁰ Bartholomew, 69.

¹⁰¹ A se vedea, ca variație, Bartolomeu, 237.

¹⁰² Psalmul 139.

¹⁰³ Vezi Exodul 3 pentru povestea rugului aprins.

¹⁰⁴ Una dintre cele mai faimoase povestiri biblice este cea a lui Moise la rugul aprins, unde Dumnezeu îi spune să își scoată încălțăminta pentru că se află pe „pământ sfânt”. Tradiția susține că mănăstirea Sfânta Ecaterina din Egipt conține acest rug în incinta sa.

am întotdeauna un sentiment de reuniune – reuniune cu cerul”.¹⁰⁵ În mod similar, N.T. Wright mărturisește: „Singurul răspuns pe care îl am până în prezent este că atunci când cineva Îl cunoaște, Îl caută pe Dumnezeu sau se luptă cu El într-un anume loc, rămâne o amintire a acestui lucru pe care o pot prelua cei care Îl cunosc și Îl iubesc pe Dumnezeu”.¹⁰⁶ Desigur, trebuie să fim atenți să nu insistăm asupra faptului că locul este doar un construct social sau că poate fi sfințit prin insistență umană.¹⁰⁷ Am văzut mai sus cum locurile pot avea un impact asupra oamenilor datorită caracteristicilor lor *actuale*, dar atât narațiunea biblică, cât și experiența umană sugerează că locurile pot avea un impact asupra oamenilor datorită evenimentelor și amintirilor *din trecut* care sunt prețuite de aceștia. Având în vedere acest lucru, este o greșală gravă să concluzionăm că Noul Testament *spiritualizează* cumva locul: în schimb, el *extinde* și *dezvoltă* în mod dramatic prezența particulară și personală a lui Dumnezeu pe pământ,¹⁰⁸ „din centru spre periferie”.¹⁰⁹

Arhetipul¹¹⁰ pentru „sfințenia graduală” din Biblie este, desigur, Templul, având curtea exterioară, interioară și Sfânta Sfintelor.¹¹¹ Importanța Templului în iudaism este bine cunoscută, dar tinde

---

¹⁰⁵ E. Peterson, *Wisdom of Each Other*, 85. Accentuarea originală.

¹⁰⁶ N. T. Wright, *Calea Domnului*, 5.

¹⁰⁷ A se vedea Bartolomeu, 186.

¹⁰⁸ A se vedea Mortals, capitolul 6 pentru o privire de ansamblu atentă asupra importanței locului în Evanghelii.

¹⁰⁹ Richard Bauckham, *Biblia și misiunea*, 14. A se vedea, de asemenea, Casey, *Getting Back into Place*, 133.

¹¹⁰ Vezi Evrei 8:5, unde cortul era descris ca o „umbră” a realităților cerești.

¹¹¹ În acest model, distincția potrivită este, de fapt, între sacru și *profan*, ceea ce înseamnă „în afara templului”. Este important să nu confundăm primul templu cu cel de-al doilea, care a fost modificat sub Irod, astfel încât să aibă mai multe elemente, curți și spații.

să fie ascunsă în cadrul creștinismului - încă o dată din cauza tendințelor de „spiritualizare”.¹¹² Cu toate acestea, în ultimii ani, mulți cercetători creștini au atras atenția asupra metaforelor izbitoare ale Templului care se găsesc în aproape toate cărțile Bibliei.¹¹³ De o importanță deosebită pentru acest studiu este recuperarea ideii că întregul cosmos este un templu construit cu înțelepciune.¹¹⁴ În cadrul acestei paradigme, Edenul a funcționat ca Sfânta Sfintelor, „locația centrală a prezenței lui Dumnezeu pe pământ”.¹¹⁵

Intenția lui Dumnezeu în întreaga Biblie este de a locui *împreună cu* creația Sa, dar acest lucru nu este pe deplin realizat până în cartea Apocalipsa - când cerul coboară în sfârșit pe pământ.¹¹⁶ Până atunci, „apropierea” de cer este cea mai bună modalitate de a întâlni prezența lui Dumnezeu. „Este posibil ca unii israeliți să fi crezut că YHWH își avea domiciliul în templul din Ierusalim, dar Isaia are o viziune cu «Domnul șezând [*yāšab*] pe un scaun de domnie foarte înalt, și [doar] poalele mantiei Lui umpleau Templul» (Isaia 6:1). Dimensiunea viziunii este uluitoare; YHWH pur și simplu nu poate fi conținut în templul din Ierusalim.”¹¹⁷

Cu toate acestea, pare să apară o problemă la începutul narațiunii biblice în legătură cu orașele.¹¹⁸ După ce au fost alungați din apropierea lui Dumnezeu în grădină, Cain și apoi Nimrod

---

¹¹² A se vedea articolul Cambridge Papers a lui Peter Walker care discută această dificultate într-un mod util www.jubilee-centre.org/cambridge-papers/jerusalem-at-the-centre-of-gods-plans-by-peter-walker

¹¹³ Printre cercetătorii de seamă se numără N.T. Wright, Richard Middleton și Craig Bartholomew.

¹¹⁴ Middleton, 47-48.

¹¹⁵ Middleton, 164.

¹¹⁶ Apocalipsa 21:2.

¹¹⁷ Middleton, 170.

¹¹⁸ Câteva exemple tipice sunt Babel, Sodoma și Gomora și Ninive.

construiesc orașe care „par a fi umbrite de păcat”.¹¹⁹ În timp ce, la un anumit nivel, ei actualizează un impuls creativ dat de Dumnezeu, se pare că au uitat misiunea lor de a răspândi sfințenia Dumnezeului al cărui chip îl poartă. Astfel, în timp ce Templul era văzut ca o întruchipare a gloriei divine, pentru că acolo era cel mai mult concentrată prezența lui Dumnezeu, orașele erau văzute ca întruchipări ale răutății, pentru că acolo era cel mai mult concentrată prezența ființelor umane.

Deși ar putea părea că orașele sunt condamnate să fie antiteza eternă a Templului sacru, de fapt, este adevărat contrariul. Pe măsură ce profeții continuă să rostească frânturi din marele proiect al lui Dumnezeu, se desfășoară o imagine care arată cum Dumnezeu intenționează, de fapt, să adune întreaga creație într-un mare oraș, *astfel încât* sfințenia să se poată extinde ca focul¹²⁰ într-o pădure uscată! Una dintre cele mai poetice descrieri ale acestei speranțe se găsește în Zaharia 14:20-21, în care fiecare oală de gătit obișnuită din Ierusalim devine, în esență, asemenea vaselor sfinte din Templu. În Apocalipsa 21:22 ni se spune că nu mai este nevoie de o clădire specifică, fizică, a templului „pentru că Domnul Dumnezeu, Cel Atotputernic, ca și Mielul sunt Templul ei”. De asemenea, în contextul de astăzi, nu există niciun motiv pentru a concluziona că orașele nu pot deveni locuri înfloritoare în care mediul natural să fie prețuit și administrat în beneficiul tuturor.

---

¹¹⁹ Tame și Hemmings, *Shining in the Sun*, 6.

¹²⁰ „Cuvântul ebraic pentru «rug» este *sēneh*; apare de trei ori în 3:2-4 și sună ca și cuvântul ebraic pentru «Sinai», deși «Sinai» este folosit doar după ce națiunea ajunge pe munte (16:1). Moise experimentează un rug în flăcări; când se va întoarce cu israeliții, întregul munte va fi în flăcări, iar în Exodul 15:17 întregul ținut este numit muntele unde locuiește Dumnezeu. Ca și focul, sfințenia este contagioasă; ea se răspândește din loc în loc!”. Bartholomew, *Where Mortals Dwell*, 56. Imaginea rugului care arde și limbile de foc de la Cincizecime par să sugereze ambele acest concept.

Este util și revigorant să ne gândim la Noul Ierusalim ca la un „Oraș Grădină”,¹²¹ dacă ne gândim la ordinea și binecuvântările pe care el le întruchipează (cum am menționat mai sus). Cu toate acestea, dacă ne gândim la prezența divină a lui Dumnezeu, este mai potrivit să ne gândim la el ca la un „Oraș al Templului”, unde există o pătrundere completă a sfințeniei lui Dumnezeu. În cele din urmă, Dumnezeu dorește ca toată creația să poată intra în cele mai intime locuri ale prezenței Sale, însă acest lucru nu implică dominație sau constrângere. Mai degrabă, viziunea este de a construi un Eden suficient de mare pentru ca toți oamenii să poată locui în Sfânta Sfintelor cu Dumnezeu, dacă ar accepta invitația.¹²²

În timp ce multe dintre perspectivele occidentale actuale insistă asupra faptului că locurile în care există prezența umană au valoarea naturală diminuată, Biblia susține, în schimb, că o prezență umană sănătoasă poate consolida în mod categoric valoarea unui loc și poate asigura conservarea sa pe termen lung. Mai mult, atât Scriptura, cât și istoria sugerează că abilitatea umană de a prețui și de a administra un anumit loc este proporțională cu gradul de legătură a omului cu acel loc. O astfel de legătură poate include legături fizice, emoționale sau ancestrale și va oferi, de asemenea, rădăcinile necesare pentru a extinde această administrare pozitivă asupra zonelor înconjurătoare. În plus, o astfel de conexiune profundă cu locurile este moștenită, nu fabricată, și este foarte puternică atunci când este ancorată într-un epicentru definit

---

¹²¹ A se vedea John Mark Comer, *Garden City*, care explorează unele dintre dimensiunile acestui concept.

¹²² Într-adevăr, dimensiunile orașului sunt absolut vaste, cu mult mai mari decât ale oricărui oraș de pe Pământ în prezent. Pentru a vă da o idee, Noul Ierusalim este descris ca având o suprafață vastă de *cel puțin* 1.904.000 de mile pătrate. Pentru comparație, zona metropolitană din New York are aproximativ 13.000 de mile pătrate, iar cea din Tokyo este de aproximativ 5.000 de mile pătrate.

(fie el urban sau rural). Un exemplu frumos în acest sens poate fi găsit în multe biserici din Etiopia, care au păstrat cu grijă păduri de arbori rari în incinta lor, datorită modului în care își prețuiesc și își protejează spațiile sacre.¹²³ În cele din urmă, portretul biblic al Templului și al orașelor sugerează că este mai bine să se aprofundeze mai întâi legătura umană cu un anumit loc și să se răspândească beneficiile acestei legături în exterior, decât să se propage o legătură umană superficială cu mediul sau regiunile în general.

Preoți și oameni obișnuiți: transformarea unor anumite vieți

Prezența și binecuvântarea lui Dumnezeu prin creație sunt de obicei percepute ca realități predominant exterioare, în care umanitatea intră sau pe care le absoarbe, dar componenta finală a situării în Biblie apare *în* anumite locuri, în anumite momente din timp și *în cadrul* anumitor indivizi și comunități. În consecință, evidențiem aici modul în care *preoții* slujesc anumite persoane, iar *oamenii obișnuiți* participă la anumite povești împărtășite ca mijloc al lui Dumnezeu de a transforma cu blândețe comunitățile prin intermediul relațiilor. Mai mult decât orice altceva, Întruparea lui Isus cimentează importanța locurilor particulare și tangibile ca locuri necesare în care ființele umane trebuie să coexiste și să facă istorie.¹²⁴ Într-adevăr, acesta este unul dintre

---

¹²³ Pentru un videoclip excelent, consultați <https://emergencemagazine.org/story/the-church-forests-of-ethiopia/>

¹²⁴ Indiferent de teza lui Kaufmann, este clar că Întruparea lui Isus Hristos întrerupe radical dihotomia fizic-spiritual și ancorează permanent creștinismul într-o îmbinare a celor două. Orice dispute moderne cu privire la persoana lui Isus trebuie să se supună concluziei universale la care s-a ajuns la Conciliul ecumenic de la Calcedon, cunoscută sub numele de

motivele pentru care memoriale (monumentele)¹²⁵ și comemorarea¹²⁶ sunt componente atât de importante în narațiunea biblică - ele acționează ca legături vitale pentru experiența unui popor cu un anumit loc. În cele din urmă, transformarea exterioară a creației într-o locuință binecuvântată, plină de slava lui Dumnezeu, nu poate avea loc fără transformarea și alinierea internă prealabilă a vieților umane individuale.

Descrierea radicală din Noul Testament a creștinilor ca fiind o preoție împărătească¹²⁷ este, de obicei, înțeleasă în termeni de mediere și de beneficii pentru necredincioși, dar, mai mult, această preoție implică transformarea preoților înșiși. Așa cum preoției levitice i se cerea să păstreze o puritate strictă pentru a deveni „ca Dumnezeu” în mod simbolic, urmașii lui Isus sunt chemați să *crească efectiv în asemănarea cu Hristos*. Astfel, creștinii nu sunt doar vase pasive ale sfințeniei lui Dumnezeu, ci sunt ambasadori și participanți activi. În concordanță cu această înțelegere se află ideea extraordinară că ființele umane (ca purtătoare ale „chipului” Său) sunt ele însele modul *principal* prin care Dumnezeu intenționează să-și extindă prezența sfântă în întreaga creație: „Așa cum statuia de cult sau imaginea dintr-un templu antic din Orientul Apropiat era menită să medieze prezența divinității către închinători, tot așa oamenii sunt mediatorii desemnați de divinitate ai prezenței Creatorului din cer (unde YHWH tronează) pe pământ”.¹²⁸ Nimic nu respinge mai puternic falsele înțelegeri ale

---

Uniunea Ipostatică - Hristos este pe deplin Dumnezeu și pe deplin om.

¹²⁵ De exemplu, Geneza 28:18-22, Iosua 4:4-7

¹²⁶ Deuteronomul 15:15, 24:18, Leviticul 19:34 cuprind mai multe pasaje care repetă porunca de a „aduce *aminte* că Eu sunt Domnul Dumnezeul tău care te-a scos din Egipt”.

¹²⁷ 1 Petru 2:5-9.

¹²⁸ Middleton, 49. De asemenea, a se vedea ritualul mesopotamian cunoscut sub numele de *mīs pî* (spălarea gurii) sau *pî pî* (deschiderea gurii). Middleton, 48.

„dominației” umane asupra creației decât acest adevăr: că Dumnezeu, pe care oamenii înșiși Îl reflectă, dorește înflorirea holistică a întregii Sale creații. Posibilitatea de a „supune” creația pentru propria noastră plăcere nu a fost niciodată, de fapt, o opțiune, din puncte de vedere biblic - în schimb, vocația umană este aceea de a îngriji și de a îmbunătăți grădina Templului care găzduiește și completează gloria lui Dumnezeu.

Implicațiile acestei idei de preoție umană și de vocație a purtării de grijă sunt profunde: înseamnă că modul în care oamenii aleg să trăiască are consecințe clare pentru planetă și pentru ceilalți oameni - fie în bine, fie în rău.

Deoarece întreaga umanitate locuiește în aceeași creație, nu poate exista un „act privat” fără consecințe. Spre deosebire de multe mișcări și cauze generalizate și impersonale, tot mai des întâlnite în Occident în zilele noastre, conceptul biblic de Biserică se desfășoară în *ekklesia* individuale, constituite din anumiți oameni, care se întâlnesc în anumite locuri și în anumite momente de timp. Însuși Isus a demonstrat în mod repetat fizicalitatea și particularitatea vocației preoțești; a ținut în brațe copii, a atins leproșii contagioși și păcătoșii și a vizitat casele oamenilor obișnuiți. Intenția lui Dumnezeu este ca slava Sa să fie accesibilă tuturor, dar El insistă ca aceasta să fie răspândită persoană cu persoană, fără a neglija niciodată poveștile, circumstanțele sau caracteristicile unice ale fiecăruia dintre indivizii implicați.

În ultimă instanță, vocația noastră preoțească nu poate fi separată de iubirea aproapelui nostru. Ea necesită în mod intrinsec întruparea și întruchiparea, în același mod în care un preot se străduiește să cunoască și să iubească oamenii, așa cum o face Dumnezeu. Pur și simplu nu există dragoste, grijă și nici măcar administrare *în general*; dragostea trebuie să fie întotdeauna particulară. În practică, acest lucru înseamnă să administrezi în mod

sustenabil locurile și resursele naturale, astfel încât și alți oameni să poată beneficia de ele și să învețe, la rândul lor, să le administreze în mod sustenabil pentru ei înșiși. Un exemplu biblic frumos în acest sens se găsește în povestea lui Rut, care, deși străină, a fost lăsată să culeagă hrană din resursele lui Boaz, deoarece acesta și-a administrat pământul în așa fel încât a avut suficient de mult pentru a împărți cu alții.¹²⁹

Misiune: *încotro ne îndreptăm*

Povestea omenirii descrisă în narațiunea biblică evidențiază faptul că oamenii au o direcție, un scop, un *telos*. Mai mult, Biblia insistă asupra faptului că oamenii au fost creați ca *ființe nemuritoare* și că nu pot da un sens deplin vieții fără a înțelege acest adevăr. A trăi doar pentru viața prezentă nu este distructiv doar pentru ceilalți, ci și pentru persoana în cauză.¹³⁰ Dacă portretul biblic al *identității* umane se confruntă cu *lipsa modernă de sens*, iar portretul biblic al *locului* se confruntă cu *lipsa modernă de rădăcini*, această secțiune despre *misiune* se confruntă cu *lipsa modernă de scop*. Viziunea biblică asupra umanității este incompletă fără oricare dintre aceste elemente.¹³¹

Biblia ne învață că omenirea a fost înzestrată cu o putere reală de a modela cursul istoriei în bine, dar că poate face acest lucru doar dacă menține în tensiune prosperitatea și sacrificiul uman. Cel mai bun mod de a naviga prin aceasta este prin întruchiparea *misiunii*, care esențialmente focalizează scopul uman dincolo de propria viață și de propriile noastre dorințe. Acest lucru diferă

---

¹²⁹ Rut cap.2

¹³⁰ Luca 12:13-21, 16:19-24

¹³¹ Gândirea lui Lesslie Newbigin subliniază modul în care ipotezele iluminismului au dus la o pierdere inevitabilă a scopului în imaginația occidentală. A se vedea Lesslie Newbigin, *Proper Confidence*, (Eerdmans, 1995) 55-60.

vizibil de perspectivele actuale care subliniază modul în care scopul poate fi atins și măsurat *doar* prin concentrarea pe prosperitatea privată prezentă. Totuși, cea mai semnificativă este *întruchiparea* efectivă a misiunii, care împuternicește simultan persoana pentru sarcină (experimentând binecuvântarea lui Dumnezeu) în timp ce îndeplinește misiunea (binecuvântarea lumii).

De o importanță capitală în întruchiparea acestei misiuni pentru umanitate este respectarea atentă a Sabatului, care oferă o dublă protecție comunităților, atât în fața pericolului *acumulării excesive*, cât și în fața pericolului *greutăților excesive*. Scopul lui Israel era de a fi o lumină pentru națiuni, ceea ce presupunea prezentarea unei societăți caracterizate de pacea, ordinea și binecuvântarea lui Dumnezeu:

Popoarele... vor auzi vorbindu-se de toate aceste legi și vor zice: „Acest neam mare este un popor cu totul înțelept și priceput!” Care este, în adevăr, neamul acela așa de mare încât să fi avut pe dumnezeii lui așa de aproape cum avem noi pe Domnul Dumnezeuul nostru, ori de câte ori Îl chemăm?¹³²

Mult mai mult decât o simplă zi de odihnă, Sabatul este o realitate structurală a vieții biblice, modelând obiceiurile culturale, calendarele (anii sabatici și jubiliari) și chiar ghidând procesul de creație. Practica aferentă, de a lăsa marginile câmpurilor nerecoltate, a promovat grija și compasiunea socială, în timp ce practica de a da zeciuiala și ofrandele a implicat, de asemenea, în mod fundamental, alegerea personală de a limita acumularea personală pentru un bine social mai mare.¹³³

---

¹³² Deuteronomul 4:6-7.

¹³³ Zeciuielele erau folosite pentru a sprijini văduvele și orfanii. Ofrandele marcau pocăința pentru acțiunile care dăunau comunității și facilitau reconcilierea.

Această secțiune va prezenta componentele viziunii biblice cu privire la misiune în trei sub-secțiuni: *escatologie, lumină și sare, binecuvântări și blesteme*. Este important de menționat că Biblia nu este naivă cu privire la caracterul rupt al relației omului cu viitorul: recunoaște că unii oameni sunt izolați de viitor prin dezmoștenire, trădare, alegeri proaste și maltratare. Cu toate acestea, ea zugrăvește în același timp o imagine în care răscumpărarea viitoare va face *toate* lucrurile noi și va rectifica nedreptățile din trecut.

Escatologie

Escatologia este studiul „lucrurilor din urmă” sau al „sfârșitului vremurilor”. Preocuparea creștină cu privire la lucrurile din urmă a jucat un rol important în credință încă de la începuturile sale, dar a modelat și cultura occidentală în moduri semnificative. De exemplu, mulți occidentali de astăzi consideră de la sine înțeles că lumea se îndreaptă spre un fel de sfârșit definitiv, fie el glorios sau îngrozitor.¹³⁴ O astfel de viziune liniară a istoriei este înrădăcinată în concepțiile iudaice despre cosmologie și este categoric diferită de concepțiile circulare ale istoriei, prezente în alte concepții despre lume. Dincolo de această simplă realitate, însă, se află faptul că înțelegerile escatologice modelează profund comportamentul uman și au fost întotdeauna menite să inspire ascultarea cu credincioșie față de Dumnezeu.¹³⁵

Implicațiile morale și etice ale escatologiei au modelat - și *ar trebui* să modeleze - modul în care oamenii tratează planeta. Dacă legitimitatea tezei lui

---

¹³⁴ O simplă trecere în revistă a filmelor apocaliptice din ultimele câteva decenii dezvăluie o obsesie modernă pentru sfârșitul lumii noastre.

¹³⁵ A se vedea N T Wright, *Resurrection and the Renewal of Creation*, disponibil la

<https://www.ntwrightonline.org/portfolio-items/resurrection-ebook/>

Lynn White Jr. (înrădăcinată într-o doctrină a creației) este greu de fundamentat cu instrucțiuni explicite ale bisericii, poate fi mai ușor de documentat modul în care o anumită neînțelegere escatologică a dat creștinilor permisiunea de a neglija și chiar de a maltrata mediul înconjurător. Această escatologie constă în mai multe influențe (în special în SUA), dar poate fi, de fapt, în mare parte, urmărită până la traduceri proaste ale unor pasaje specifice din Scriptură.

Una dintre acestea este sursa teologiei „răpirii”, care la rândul ei este înrădăcinată în dihotomia fizic/spiritual, deoarece presupune o „evadare” din suferințele și necazurile unei planete fizice.¹³⁶ După cum au demonstrat mai mulți teologi, această înțelegere modernă a „răpirii” nu reflectă opiniile inițiale ale autorului (Pavel) și nici ale publicului său (tesalonicenii).¹³⁷ Poate mai proeminentă - și cu siguranță mai puțin recunoscută - este traducerea greșită a textului din 2 Petru 3:10, a cărei interpretare tradițională a fost: „lumea va fi distrusă de foc”. Richard Middleton a explicat cu atenție eroarea acestei înțelegeri¹³⁸ și a sugerat că, de fapt, cel mai bine ar fi să se traducă prin „rafinată prin foc”. Focul este un concept complex în Biblie - acționând atât ca forță distructivă, cât și purificatoare - și nu se pot evita predicțiile biblice clare ale unui eveniment apocaliptic mare, dramatic, în vremurile din urmă. Cu toate acestea, ideea că lumea naturală va fi *rafinată* prin foc schimbă complet accentul. La fel cum o parte din zgură este îndepărtată atunci când aurul este rafinat, pare rezonabil să sugerăm că anumite părți ale lumii

---

¹³⁶ Vezi 1 Tesaloniceni 4:16-18

¹³⁷ Terminologia folosită în 1 Tesaloniceni avea o semnificație specifică în contextul vizitei unui conducător roman și subliniază mai degrabă faptul că Hristos va veni pe Pământ, decât faptul că creștinii vor merge în cer la Parusie.

¹³⁸ Richard Middleton, *Un cer nou și un pământ nou*, 194 și 205. Poate și sintagma „curățat prin foc”, p. 295.

naturale vor fi distruse sau îndepărtate în acest proces de purificare. Cu toate acestea, ideea generală a imaginii este că elementele de bază care caracterizează lumea noastră actuală nu numai că vor rămâne, dar vor fi și *îmbunătățite* prin această purificare. Pornind de la unele dintre portretele profetice deja examinate, se pare că - la fel ca după un incendiu de pădure - vegetația va deveni și *mai* roditoare în veacul viitor și că sănătatea umană va fi în continuare legată, într-un fel sau altul, de resursele naturale.¹³⁹

Recuperarea unei escatologii biblice corecte și solide nu face decât să reconecteze omenirea la vocația noastră inițială de administratori ai Grădinii. Această vocație nu a fost niciodată renegată în Biblie și este chiar reafirmată odată cu prima apariție a lui Hristos înviat într-o grădină, în calitate de grădinar. Este important faptul că atât creștinii, cât și necreștinii ar putea fi nevoiți să își ajusteze agendele în lumina textului din 2 Petru 3:10 și Apocalipsa 21:5, în care Dumnezeu pretinde că „face toate lucrurile noi”. Această afirmație nu numai că sugerează prudență în ceea ce privește încercările rigide de a păstra creația *exact* așa cum este acum, dar servește și ca o reamintire a faptului că creația fizică este ceea ce Dumnezeu promite *să salveze, să răscumpere și să reînnoiască* - nu să arunce!

În cele din urmă, Biblia îi atrage pe oameni în viitorul care depășește propria lor viață, înrădăcinându-i într-o misiune care se întinde dincolo de ei înșiși.

De la lumină la sare

În capitolul 5 din Matei, Isus amestecă cu măiestrie o metaforă veche și *familiară* cu una nouă și *incomodă* pentru a transmite o viziune bogată și

---

¹³⁹ Apocalipsa 22:1-2

cuprinzătoare a misiunii umane. Ideea veche și familiară este aceea de a străluci ca o lumină pentru națiunile din jur.¹⁴⁰ De-a lungul Bibliei ebraice, această imagine a fost avansată ca fiind modul în care Israelul trebuia să stea drept mărturie în fața națiunilor din jur. Strălucind cu putere, Israel trebuia să demonstreze bunătatea lui Dumnezeu de la distanță și să-i invite pe alții să vină și să o experimenteze ei înșiși. Deși au avut loc unele acțiuni de prozelitism și un număr destul de mare de Neamuri s-au convertit la iudaism, chemarea lor era de a fi un martor și un model de urmat prin întruchiparea învățăturilor Torei, mai degrabă decât, ca să împrumutăm din terminologia creștină, de a *evangeliza*.

Această paradigmă a fost radical afectată și aprofundată odată cu Întruparea lui Hristos care, fiind „Lumina lumii” perfectă¹⁴¹, a refuzat să călăuzească de la distanță și s-a smerit să intre în lumea dezordonată a umanității păcătoase. Această smerenie aleasă de Isus este arătată în Evanghelii când, după glorioasa Schimbare la față, El coboară pe munte pentru a întâlni și a atinge o persoană murdară, posedată de demoni. Această întâlnire fizică deosebită este motivul pentru care Isus adaugă conceptul nou și incomod de „sare a pământului”. Sarea avea mai multe utilizări în lumea antică¹⁴², toate acestea putând fi reflectate într-o oarecare măsură în acest pasaj. Cel mai important aspect este că sarea trebuie să aibă întotdeauna un contact *fizic* pentru a fi eficientă. Extrema „murdărie” a acestei interacțiuni devine clară atunci când observăm semnificația cuvântului „*ge*” (murdărie) și pasajul paralel din Luca 14:35 -

---

¹⁴⁰ Isaia 42:6; 49:6

¹⁴¹ Ioan 8:12; 9:5; 12:35.

¹⁴² Conservare, aromatizare, medicament, îngrășământ.

sarea era în general amestecată cu bălegar pentru a funcționa ca îngrășământ!¹⁴³

Folosirea sării ca metaforă pentru misiunea creștină o leagă astfel în mod visceral de aspectele umile, comune și materiale ale creației: creștinii nu sunt meniți să stea deoparte și să rămână neimplicați. Judecând după Luca 14:35, se pare că Isus intenționează în mod literal ca oamenii să fie „cu picioarele pe pământ” pentru a se amesteca cu lucrurile „murdare și urât mirositoare” ale creației. Acest lucru are implicații intrigante pentru conservarea mediului înconjurător: gunoiul de grajd a mirosit întotdeauna neplăcut, iar munca agricolă a fost întotdeauna delegată altora de către cei care preferau să rămână curați și nepătați. Cu toate acestea, așa cum Isus a demonstrat că viața umană trebuie transformată prin slujirea întrupată, tot așa a demonstrat și că urmașii Săi nu au dreptul să se distanțeze de realitățile și interacțiunile fizice. Creștinii trebuie să fie umili¹⁴⁴, la fel cum a fost Hristos; ei trebuie să fie „cu picioarele pe pământ” și să se conecteze la viață cu toate trăsăturile ei incomode și cu toate asperitățile. Într-adevăr, natura profund materială a Noii Creații, menționată mai sus, nu face decât să accentueze nevoia unei astfel de investiții în activități „cu picioarele pe pământ”.

Binecuvântări și blesteme

Biblia nu lasă loc pentru vieți individuale deconectate de trecut și viitor: în schimb, ea insistă asupra faptului că oamenii sunt în mod inextricabil legați *atât de trecut, cât și de viitor* și vor fi judecați pentru acțiunile lor în acest context. Poate că cea mai memorabilă explicație scripturală a acestui lucru se găsește în ceea ce se numește adesea

---

¹⁴³ A se vedea

<https://kiwihellenist.blogspot.com/2016/12/salting-earth.html>.

¹⁴⁴ Cuvântul englezesc „umil” provine inițial din „humus”, cuvântul latin pentru pământ sau sol.

„binecuvântări și blesteme generaționale”. Aceste pasaje stabilesc și descriu interconectarea dramatică a generațiilor umane succesive, arătând că fiecare viață are efecte în lanț, fie în bine, fie în rău. La fel cum gloria lui Dumnezeu nu poate fi cuprinsă în Templu, spiritul uman nu poate fi cuprins în viața sa fizică pe pământ. În mod inevitabil, acesta se leagă atât de trecut, cât și de viitor. Oamenii ignoră aceste realități existențiale și sunt încurajați să trăiască într-un mod care ia în considerare trecutul și onorează viitorul, în timp ce rămân conectați la prezent.

La nivel practic, deciziile părinților încep să afecteze o persoană chiar înainte de naștere. Obiceiurile, defectele, obiectivele, speranțele și temerile se transmit copiilor poate la fel de mult ca și genele, cromozomii, substanțele chimice și nutrienții. Cu toate acestea, relatarea biblică merge chiar mai departe, susținând că acestea nu vor fi doar transmise subconștient, ci vor avea consecințe evidente. O fațetă a acestui mecanism care este uneori minimalizată este faptul că, de obicei, un individ va vedea aceste consecințe realizate în timpul propriei vieți. În ciuda speranței de viață mai scurte din antichitate, vârsta la care femeile făceau copii ar fi făcut ca pentru persoanele în vârstă să fie absolut normal să interacționeze cu nepoții și strănepoții lor, ceea ce poate fi parțial motivul pentru care majoritatea binecuvântărilor și blestemelor biblice se extindeau până la a treia și a patra generație. A fi martor la faptul că propriii copii sau nepoți adulți se bucură și extind pacea pentru care ai muncit atât de mult ca s-o asiguri este cu siguranță una dintre cele mai mari binecuvântări ale vieții; a observa cum urmașii tăi cad pradă acelorași vicii și eșecuri ca și tine este cu siguranță unul dintre cele mai mari blesteme ale vieții.

Faptul că indivizii ar fi perceput aceste binecuvântări sau blesteme ca având loc în timpul propriei vieți ar fi înrădăcinat radical acțiunile lor într-un context intergenerațional. Mai mult, natura

intergenerațională explicită a binecuvântărilor și blestemelor din Biblie a încadrat copiii ca fiind atât o binecuvântare profundă, cât și un puternic mijloc de îndeplinire a misiunii.¹⁴⁵ Aceste descrieri atente servesc la conturarea consecințelor reale la care te puteai aștepta dacă alegeai să pui în aplicare sau să te sustragi de la misiunea umană de a binecuvânta lumea cu binecuvântările lui Dumnezeu.

Niciun om nu este suficient de unic pentru a-și croi o cale care să nu aibă nicio legătură cu cei care au trăit înaintea lui și nici nu poate determina în întregime calea celor care vor trăi după el. Una dintre frumusețile umanității este că generațiile se suprapun și se influențează reciproc; indivizii nu sunt niciodată complet deconectați de la fluxul istoriei umane. Din aceste motive, Biblia îndeamnă omenirea să țină cont de înțelepciunea generațiilor anterioare și să lucreze cu bunăvoință pentru a echipa generațiile viitoare. Desigur, oricine poate refuza să facă acest lucru, iar Biblia oferă cu siguranță astfel de exemple, dar rezultatul duce întotdeauna la o concluzie surprinzătoare: nu prin independență egoistă o persoană își întruchipează misiunea și sensul de direcție, ci prin recunoașterea dezinteresată și interdependentă a faptului că sfârșitul cursei¹⁴⁶ este dincolo de propria viață pământească.

Concluzie

În acest capitol, am văzut cum critica biblică poate diagnostica și reînnoi mentalitățile culturale

---

¹⁴⁵ Geneza 12:1-3; promisiunea a fost repetată în Geneza 22:15-18, în care Dumnezeu a spus că urmașii lui Avraam vor fi ca stelele de pe cer (poate făcând aluzie la natura sau *calitatea* strălucirii lor) și ca nisipul de pe malul mării (poate mai degrabă la *cantitatea* lor nenumărată); vezi și Filipeni 2:14-16.

¹⁴⁶ În combinație cu 2 Timotei 4:7, Evrei 11 descrie imaginea unei curse de ștafetă în mai multe etape, în care fiecare individ își face partea sa.

nesănătoase care predomină în societatea occidentală de astăzi. În mod esențial, am demonstrat cum cele trei concepte de *identitate*, *loc* și *misiune* se potrivesc toate împreună în formarea identității umane. Această înțelegere holistică este deosebit de importantă deoarece, în ultimii ani, creștinii care sunt preocupați de schimbările climatice au făcut o muncă admirabilă în ceea ce privește subiectul *locului*, dar au avut tendința de a neglija modul în care acesta trebuie să fie susținut de celelalte două elemente. Am arătat cum îngrijirea oricărui loc sau mediu va fi incompletă și nesustenabilă dacă nu este dinamizată de relații umane sănătoase și orientată spre speranța pe termen lung de a avea generații înfloritoare în viitor.

CAPITOLUL 3

Crearea unei economii relaționale

„Averea este o cetate întărită pentru cel bogat; în închipuirea lui, ea este un zid înalt”. - Proverbe 18:11

„Mai bine un prânz de verdețuri, și dragoste, decât un bou îngrășat, și ură”. - Proverbe 15:17

În capitolul 1, am argumentat că distrugerea relațiilor umane este atât un rezultat, cât și o cauză continuă a consumismului individualist, care, la rândul său, este în mare măsură responsabil pentru multe dintre activitățile care determină schimbările climatice. În capitolul 2, am examinat aspectele majore ale proiectului Bibliei pentru umanitate, care contestă puternic consumismul individualist, punând accentul pe interdependența umană, pe centralitatea locului și pe importanța de a investi într-o misiune mai mare decât propria persoană și care să fie înrădăcinată într-o viziune intergenerațională. Acest capitol interpretează temele din capitolul 2 pentru a aduce o alternativă practică la vocile disperării evidențiate în capitolul 1.

În Occident, atunci când vorbim despre răspunsul la schimbările climatice prin intermediul *relațiilor* și al *comunităților*, există adesea tendința de a le vedea în primul rând ca pe niște colecții de indivizi asupra cărora cade povara schimbării. De fapt, noi credem că *familia* este cea mai bună piatră de temelie pentru remodelarea lumii, funcționând ca un creuzet pentru formarea personală și dezvoltarea relațională. Familiile posedă sensul, responsabilitatea și impulsul de a transforma societățile. Cu toate acestea, având în vedere influența puternică a individualismului în Occident, precum și deconstrucția familiei și a structurilor sociale în general, există o anumită reticență în ceea ce

privește instituirea unor politici specifice pentru familii. Cu toate acestea, cultivarea unei viziuni asupra familiei și a gospodăriilor ca ecosisteme relaționale dinamice cu potențial pentru un bine social profund este *generativă* și vorbește despre natura noastră relațională. Prin urmare, am ales să păstrăm familia ca punct central al acestui raport.

În consecință, vom explora idei care vor contribui la proiectarea și implementarea unei economii relaționale. Deși se recunoaște tot mai mult importanța așa-numitului „capital uman” sau „capital social”, o economie relațională implică o schimbare de paradigmă în care relațiile devin un scop vital și legitim în sine, nu doar un simplu mijloc de a obține rezultate economice mai bune. O economie relațională apreciază *relația umană* ca fiind „resursa” supremă, responsabilă pentru înflorirea deplină a *întregii* vieți. Ideile din acest capitol vor fi organizate în jurul celor trei concepte majore introduse în capitolul 2.

- 1) **Conexiune.** Această secțiune se bazează pe importanța *identității* pentru a argumenta că relațiile umane interdependente sunt vitale pentru sisteme sănătoase și eficiente de *administrare*. Aceasta explorează modele dinamice de locuințe și de partajare durabilă a resurselor publice.
- 2) **Apartenența.** Această secțiune se bazează pe importanța *locului* pentru a argumenta că angajamentele față de anumite medii sunt necesare pentru *sănătatea* generală a populațiilor umane. Aceasta explorează modalități inovatoare de a corecta problemele asociate cu pensionarea și sănătatea publică.
- 3) **Scop.** Această secțiune se bazează pe importanța *misiunii* pentru a argumenta că un angajament față de obiectivele generale comune este necesar pentru a insufla speranță și *rodnicie* pe termen lung în

comunități. Aceasta explorează abordări pentru reconfigurarea modului în care oamenii își desfășoară activitatea profesională și de recreere.

Un alt subiect important în acest capitol este accentul pus pe *relațiile intergeneraționale* în lumea occidentală. Acest lucru se datorează faptului că mai multe dintre cele mai profunde probleme societale prezentate în capitolul 1 pot fi abordate cel mai bine prin soluții holistice, intergeneraționale. Raportul Matter Architecture¹⁴⁷ subliniază modul în care segregarea generațiilor în materie de locuințe contribuie la izolare, singurătate și sănătate precară: în Regatul Unit, Sistemul Public de Sănătate (NHS) alocă anual peste 600 de milioane de lire sterline pentru îngrijirea medicală a persoanelor în vârstă din cauza unor răni care pot fi evitate și 820 de milioane de lire sterline pentru spitalizarea pacienților în vârstă care nu mai au nevoie de îngrijire. Peste un milion de locuințe ocupate de persoane de peste 55 de ani prezintă un risc pentru sănătatea acestora, iar aproape jumătate dintre persoanele cu vârsta de peste 75 de ani trăiesc singure. Între timp, familiile care închiriază locuințe plătesc în medie 40% din veniturile lor brute pentru chirie. În Londra, părinții cheltuiesc 34% din salariu pentru costurile de îngrijire a copiilor, iar 37% dintre toți copiii din Londra trăiesc în sărăcie relativă din cauza costurilor locuințelor. Nu este surprinzător faptul că tinerii sunt din ce în ce mai pesimiști în ceea ce privește perspectivele lor și sunt mai predispuși să dezvolte probleme de sănătate mintală.

Am observat în capitolul 1 cum eforturile de a face profitabile formele de consum „verzi” sunt problematice tocmai pentru că perpetuează mentalitățile care au creat condițiile actuale

---

¹⁴⁷ A se vedea

<https://www.matterarchitecture.uk/research/intergenerational-housing/>

dăunătoare pentru climă. Alte strategii care, în esență, îi sfătuiesc pe cetățeni să „consume mai puțin” nu s-au dovedit a fi foarte reușite în țările occidentale și, prin urmare, activiștii încurajează oamenii să urmeze „orice abordare posibilă”¹⁴⁸ pentru a obține reduceri de emisii. Deși susținem multe dintre ideile interesante care au fost prezentate în ultimii ani, cum ar fi economia „gig”¹⁴⁹, credem că, dacă prioritizarea dimensiunilor relaționale nu se află în centrul procesului, chiar și cele mai strălucite soluții se vor dovedi a fi nesustenabile. De fapt, unul dintre cele mai mari avantaje ale abordărilor intergeneraționale prezentate în acest capitol este faptul că facilitează integrarea dinamică a diferitelor strategii de combatere a schimbărilor climatice în scenarii care aduc beneficii atât indivizilor, cât și comunităților și mediilor locale .

În cele din urmă, în capitolul 2, am observat că în timpurile biblice, familiile erau dinamice și complexe, implicând frecvent gospodării de până la 100 de persoane, în care erau incluși membri nebiologici, adoptați, „ucenici” și alți membri. Astăzi, Occidentul se îndepărtează treptat de înțelegerea nefolositoare conform căreia familia este strict „nucleară” și că gospodăriile sunt în mod normal alcătuite doar din familii nucleare.

Cu toate acestea, limitele „familiei” în Occident sunt încă diferite de cele ale multor culturi din Lumea Majoritară, unde verișorii de gradul doi, frații adoptați și alte relații non-biologice sunt considerați „familie” în mod implicit.¹⁵⁰ Cultura

---

¹⁴⁸ A se vedea <https://www.livescience.com/climate-change-worsening-2020.html>

¹⁴⁹ Aceasta este opera economistei britanice Kate Raworth și a fost adoptată în Amsterdam.
<https://time.com/5930093/amsterdam-doughnut-economics/>

¹⁵⁰ Într-adevăr, relația biologică a fost, din punct de vedere istoric, minimizată atunci când în gospodării sunt relații matrimoniale multiple (cumnați, cumnate, nurori etc.).

occidentală se confruntă acum cu ceea ce este poate „cea mai rapidă schimbare în structura familiei din istoria omenirii”.¹⁵¹ În consecință, noi pledăm pentru o regândire a familiilor care să se îndepărteze de la o definiție strict nucleară pentru a include membrii familiei extinse¹⁵², și regândim gospodăriile ca pe niște *comunități dinamice de relații dedicate și interdependente aflate sub același acoperiș*. Această definiție lejeră nu numai că reflectă caracterul expansiv al gândirii biblice, dar și *răspunde* de fapt unora dintre schimbările ascunse din cadrul culturii occidentale cu o generozitate care invită persoane adesea dispartate să participe pe deplin la o viață de familie sănătoasă - subliniind în același timp modalitățile în care familiile biologice sunt inevitabil interdependente.

Pe scurt, spre deosebire de gândirea prea simplificată privind legătura dintre populație și schimbările climatice, exprimată prin următoarea formulă prezentată în capitolul 1:

**Mai mulți oameni → Mai mult carbon și deșeuri
→ Dezastru ecologic**

propunem o alternativă care rezumă modul în care o narațiune informată despre mediu poate duce la bunăstarea finală atât a mediului, cât și a comunităților umane:

**Conexiune + Apartenență + Scop →
Înflorire holistică¹⁵³**

---

¹⁵¹ A se vedea

<https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2020/03/the-nuclear-family-was-a-mistake/605536/>

¹⁵² Raportul Reactivarea familiei extinse al Centrului Jubilee, redactat în anii 1980, a fost unul dintre primele rapoarte care a solicitat o reevaluare a rolului familiilor extinse în societățile occidentale. Accesibil prin intermediul www.jubilee-centre.org/reactivating-the-extended-family-ebook

¹⁵³ Termenul biblic este Shalom. Termenul științific ar putea fi „sustenabilitate”. A daug termenul „holistic”, deoarece acesta

Conexiune

Conexiunile umane sunt cel mai puternic antidot împotriva consumului individual excesiv.

Fără relații umane reciproce și dătătoare de viață, populațiile globale nu vor putea relaționa cu lumea naturală și nu vor putea gestiona resursele comune în mod durabil. Adevărul nerecunoscut pe scară largă aici este acela că administrarea eficientă este întotdeauna exercitată într-un context interdependent, comunitar: la urma urmei, un administrator administrează întotdeauna în numele altcuiva (Stăpânul în cazul textelor biblice). Cu alte cuvinte, *obligațiile* relaționale stabilite îi motivează pe oameni să fie buni administratori ai resurselor finite.

Desigur, nu este posibil ca o singură persoană, comunitate sau chiar țară să administreze resursele întregii planete în mod durabil. Cu toate acestea, este posibil ca o comunitate locală să administreze locurile naturale în care își duce existența și pe care se bazează. Reamintind conceptele biblice despre Pământ din capitolul 2,¹⁵⁴, susținem că familiile și comunitățile pot recunoaște necesitatea de a aborda problema defrișărilor din Amazon, acordând în același timp prioritate mediilor, resurselor și oamenilor din vecinătatea lor, care au o semnificație personală profundă și reală pentru ei. De fapt, acest tip de administrare ar putea fi descris ca fiind *echilibrul dintre localism și globalizare*.

În ultimă instanță, adevărata administrare necesită o restructurare semnificativă a stilului de viață, astfel încât să se poată reduce modurile în care consumul individual excesiv are un impact negativ asupra

---

face mai explicit faptul că adevărata înflorire trebuie să includă înflorirea mediilor naturale.

¹⁵⁴ A se vedea discuția despre „*sfințirea gradată*”, care respinge dihotomia influentă și falsă din gândirea occidentală, conform căreia toate locurile naturale de pe pământ trebuie să se împartă în două categorii: absolut sacre sau obișnuite.

oamenilor din jur, cu care se împart resursele naturale locale. Acest lucru trebuie să se întâmple atât la nivelul familiei și al gospodăriei, cât și la nivelul spațiilor publice. Dispariția „instituțiilor de mijloc” în tot Occidentul face cu atât mai important faptul că acest stil de viață trebuie să înceapă acasă și să se extindă spre exterior și spre comunitate. Prin punerea în aplicare a acestor două elemente, comunitățile pot începe treptat să trăiască în limita mijloacelor lor disponibile, pe măsură ce reduc consumul și gestionează resursele în beneficiul celorlalți.

Locuințe intergeneraționale

Chiar dacă în cea mai mare parte a istoriei omenirii conviețuirea intergenerațională a constituit norma, coabitarea unei familii nucleare cu membrii familiei extinse este considerată în Occident ca fiind depășită. Acest lucru este regretabil, deoarece conviețuirea intergenerațională oferă o mai mare eficiență în aproape toate domeniile vieții, inclusiv în domeniul financiar, al emisiilor de carbon, al risipei alimentare, al consumului de energie și al sănătății mentale. Unul dintre motivele de bază ale acestui stigmat este faptul că majoritatea locuințelor din Occident nu sunt proiectate pentru mai mult de o singură familie nucleară. Cu toate acestea, nu este vorba doar de o problemă de dimensiune sau de spațiu: o viață intergenerațională de succes depinde de o serie de factori tangibili și intangibili. Valorile, obiectivele și structurile de conducere comune sunt la fel de importante în acest caz ca și designul locuinței domestice care facilitează intimitatea, autonomia și investițiile comune. Într-adevăr, principalul motiv pentru care milioane de copii adulți cu probleme financiare nu doresc să locuiască în casele mai mari ale părinților lor (sau să își invite părinții în vârstă să locuiască în propriile case supradimensionate) nu se datorează lipsei de spațiu fizic, ci mai degrabă lipsei de aliniere ideologică și/sau relațională. Abordând aceste probleme și

încurajând astfel o mai mare conviețuire între generații, putem, prin urmare, să creăm contextele relaționale necesare pentru a facilita stiluri de viață mai eficiente și cel mai mare avânt pentru o administrare de succes a resurselor.

Primul pas în acest sens este stimularea și sprijinirea conviețuirii intergeneraționale acolo unde aceasta deja există.¹⁵⁵ Tendințele recente - inclusiv creșterea numărului de familii de imigranți, creșterea în spirală a datoriilor studenților și chiar COVID-19 - au făcut ca astfel de locuințe intergeneraționale să devină mai obișnuite, chiar dacă nu sunt mai acceptabile din punct de vedere social. În cazul locuințelor tradiționale, se poate realiza o stimulare a coabitării intergeneraționale prin scutiri de impozite pentru gospodăriile care aleg să își modifice locuințele și proprietatea pentru a adăuga anumite particularități, cum ar fi pereți despărțitori, intrări separate sau „apartamente pentru bunici”. Pe scară mai largă, am văzut deja cazuri de succes în care studenții au închiriat o cameră în casa unui pensionar pentru avantajele reciproce de accesibilitate financiară și socializare.¹⁵⁶ Principalele dezavantaje ale acestor aranjamente, în mare parte experimentale, sunt faptul că nu sunt scalabile și nici nu sunt concepute pentru o sustenabilitate comună pe termen lung.

A doua etapă o reprezintă organizarea locuințelor intergeneraționale pentru familii selectate în spații construite special pentru acest scop. Diferite organizații au recunoscut beneficiile unor astfel de locuințe și au depus eforturi considerabile pentru a

---

¹⁵⁵ A se vedea <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/04/05/a-record-64-million-americans-live-in-multigenerational-households/>

¹⁵⁶ A se vedea <https://www.pbs.org/newshour/world/dutch-retirement-home-offers-rent-free-housing-students-one-condition>

le face fezabile.¹⁵⁷ Raportul „Rethinking Intergenerational Housing”, realizat de Matter Architecture, citat mai sus, prezintă factorii determinanți¹⁵⁸ în locuințele intergeneraționale. Una dintre cele mai importante caracteristici ale acestui sistem este faptul că el recunoaște beneficiile interdependenței realizate intenționat - atât în ceea ce privește serviciile, cât și amenajarea fizică. Într-adevăr, multe societăți au menținut designuri „mixte”, astfel încât locatarii să poată beneficia simultan atât de spații comune, cât și de spații private. Cu toate acestea, deși raportul discută despre „relații” în termeni generali, nu reușește să descrie ceea ce anume face ca relațiile umane să fie sănătoase. Este cu siguranță admirabil că oferă spații comune („spații de pauză”) în care poate avea loc o interacțiune umană spontană, dar este semnificativ diferit de relațiile profunde formate din interdependența necesară unui scop comun.

Prin urmare, scenariile de coabitare intergenerațională construite special ar trebui să unească locatarii în moduri mult mai profunde decât simpla proximitate fizică. Unul dintre cele mai importante dintre acestea este oportunitatea de a deveni proprietar legitim și nu doar de a închiria. Diferite sisteme de închiriere cu drept de proprietate ar putea facilita această responsabilitate reciprocă, dar investiția ideologică nu ar trebui să fie eclipsată de investiția financiară. Într-adevăr, unul dintre cei mai importanți factori de succes ai locuințelor intergeneraționale construite în acest scop este probabil acela de a fi o paritate aproximativă în ceea ce privește „participarea” financiară, astfel încât să

---

¹⁵⁷ De exemplu, Sällbo este o locuință multigenerațională din Helsingborg, Suedia, cu locatari având vârste cuprinse între 18 și 25 de ani sau peste 70 de ani, care sunt de acord să petreacă cel puțin 2 ore pe săptămână pentru a socializa unii cu alții. A se vedea <https://www.bbc.com/worklife/article/20200212-the-housing-project-where-young-and-old-must-mingle>

¹⁵⁸ Raportul prezintă cinci factori: locația, configurația clădirii, spațiile comune, locuințele și managementul.

existe o responsabilitate reală între locatari. De exemplu, locatarii ar putea fi obligați să investească un procent minim din active în întreprinderea caritabilă intergenerațională și în firmele locale asociate. Dacă acest lucru ar fi aliniat cu comunitățile intergeneraționale strategice, intenționate, cooperativele de credit locale ar putea fi folosite chiar și pentru gestionarea și investirea activelor financiare ale comunităților.

Practic, există un potențial extraordinar pentru locuințe intergeneraționale în proprietățile vacante din Vest. De la Criza financiară globală (CFG), tot mai multe clădiri de birouri au fost abandonate sau nefolosite, în timp ce recenta trecere la munca la distanță din cauza pandemiei de COVID-19 a lăsat, de asemenea, clădiri libere sau învechite. Din fericire, unele țări europene au recunoscut deja și au început să folosească această abundență de clădiri abandonate pentru locuințe. În Țările de Jos, un raport din 2015 a sugerat că în această țară existau între 8 și 16 milioane de metri pătrați de spații de birouri vacante, iar în 2017, peste 1.900 de clădiri vacante au fost transformate în peste 7.570 de locuințe noi.¹⁵⁹ În 2018, ministrul olandez al Afacerilor Interne a lansat un plan pentru a încuraja această transformare a peisajului urban prin stimulente fiscale și alte mijloace.¹⁶⁰ Din nefericire, aceste apartamente au fost concepute în principal pentru a oferi locuințe la prețuri accesibile persoanelor singure, studenților și cuplurilor fără copii,¹⁶¹ perpetuând astfel doar traiul izolat la un

---

¹⁵⁹ A se vedea Orașul Vacant: Experimente de transformare urbană incluzivă la https://issuu.com/kekfoundation/docs/vacant_city_2015_full și www.hollandtimes.nl/articles/national/converted-housing-a-solution-to-the-housing-shortage

¹⁶⁰ A se vedea www.government.nl/topics/investing-in-dutch-housing/transforming-office-space-into-housing

¹⁶¹ În Olanda, majoritatea locuințelor transformate sunt închiriate sau deținute de gospodării formate dintr-o singură persoană (61%) sau de cupluri fără copii acasă (27%).

cost puțin mai mic și nereușind să răspundă nevoii de locuințe intergeneraționale.

Cu toate acestea, dacă sunt întreprinse cu gândul la comunitățile intergeneraționale, astfel de transformări ale clădirilor pot nu numai să consolideze obiceiurile de administrare ale oamenilor din cadrul comunităților, ci și să promoveze administrarea spațiilor naturale din apropiere.

Resurse comune și spații publice

Următorul pas este consolidarea relațiilor care pot promova o administrare eficientă a zonelor publice, inclusiv a spațiilor create de om, a mediilor naturale și a resurselor neregenerabile. Din cauza urbanizării crescânde, oamenii își pierd sentimentul de legătură și de apreciere a pământului. Reamintind portretul biblic din capitolul 2 al unui „oraș-grădină” perfect, putem corecta cursul analizând modul în care putem aduce din nou împreună orașul și mediul rural.

O modalitate de a lucra în acest sens este pur și simplu de a oferi comunităților cât mai multe legături cu spațiile publice și cât mai multă responsabilitate pentru acestea. Acest lucru va lua, desigur, diferite forme, în funcție de context. În zonele rurale, spațiul este mai ușor disponibil, dar nu este neapărat încredințat comunităților locale. În națiunile occidentale, îngrijirea și gestionarea spațiului public au avut tendința de a fi externalizate către departamentele guvernamentale, ceea ce limitează în același timp apartenența locală și preocuparea pentru teritoriu. Ori de câte ori este posibil, guvernele ar trebui să remedieze acest lucru prin sporirea oportunităților de conectare a

---

https://nltimes.nl/2019/10/23/nearly-14-percent-new-homes-built-old-office-buildings?fbclid=IwAR3q3uhmHeNIXQBo-Ghq__oVnOIImXr0dTiaOPImyyrlrZjzl8RIHaIJcQ0

comunităților cu mediile naturale: în Anglia, National Trust se apropie de acest obiectiv prin investiții financiare și prin calitatea de membru. Cu toate acestea, acest lucru nu se traduce în mod automat printr-o legătură relațională cu pământul și o responsabilitate față de acesta sau prin implicarea în îngrijirea acestuia.

Inițial, zonele urbane ar putea părea că au mai puține posibilități de a încuraja gestionarea responsabilă, însă oportunitățile de reimaginare a structurilor existente - cum ar fi reconfigurarea centrelor comerciale și a clădirilor de birouri abandonate - pot oferi oportunități interesante pentru acest tip de implicare publică. Cu toate acestea, după cum am discutat, transformarea clădirilor vechi în apartamente la prețuri accesibile poate, de fapt, să perpetueze viața izolată la un cost doar puțin mai mic. În plus, deoarece multe dintre aceste clădiri au fost proiectate pentru o muncă eficientă mai degrabă decât pentru comunități înfloritoare, construcțiile lor cu mai multe etaje ar putea să nu fie potrivite pentru locuințe intergeneraționale. Prin urmare, este important ca în procesul de proiectare să fie clară dimensiunea relațională, precum și nevoile practice de locuire. Scopurile relaționale includ, de asemenea, relația dintre creația umană și cea non-umană. Structurile din beton ar putea fi integrate în mediul viu, care respiră, prin înființarea de grădini botanice, plantații de legume organice și chiar habitate inovatoare pentru animale sălbatice pe niveluri alternative ale unor astfel de clădiri.¹⁶² Astfel de eforturi necesită abordări inovatoare, dar ar putea stabili noi standarde pentru reconectarea cu natura, de care avem așa mare nevoie.

Un al doilea mod în care relațiile umane pot înflori în contextul vindecării și îngrijirii pământului este prin intermediul agriculturii urbane. Ca și în cazul locuințelor intergeneraționale, există mai multe

---

¹⁶² Un exemplu parțial este reprezentat de Amazon Spheres din Seattle, WA www.seattlespheres.com/

tipuri de agricultură urbană care pot fi adaptate la diferite locații, cum ar fi fermele întreprinderilor sociale, grădinile administrate de comunități, paturile de legume și flori ridicate pe acoperișul blocurilor.¹⁶³ Într-adevăr, crearea agriculturii urbane aduce multe beneficii economice, sociale și ecologice. În primul rând, agricultura urbană poate crește valoarea proprietăților dintr-o zonă, poate diversifica oferta locală de alimente și poate crea locuri de muncă în agricultură. În al doilea rând, aceasta sporește puterea relațiilor sociale prin reunirea oamenilor în grădinile comunitare, crește vegetația din oraș și creează oportunități de angajare semnificative și accesibile, prin care pot fi sprijiniți, de asemenea, cei care se reintegrează în societate sau cei cu nevoi speciale. În al treilea rând, agricultura urbană menține și dezvoltă spațiile verzi și de recreere, reduce emisiile de CO₂ scăzând distanța alimentelor de la producător la consumator și crescând vegetația și poate reduce volumul de deșeuri dintr-un oraș prin reutilizarea biomasei.¹⁶⁴ Dacă gestionarea deșeurilor și agricultura urbană ar fi legate între ele, ar putea avea loc un „triplu beneficiu”: mediul urban este curățat, pericolele pentru sănătate sunt reduse și producția agricolă este crescută.¹⁶⁵

Indiferent de modelul utilizat, agricultura urbană poate contribui la reducerea decalajului dintre realitățile locale și consecințele climatice globale. Eforturile locale în vederea implementării unei agriculturi durabile în propriul cartier pot ajuta oamenii înconjurați de betoane să conceptualizeze

---

¹⁶³ A se vedea și <https://rooftoprepublic.com>

¹⁶⁴ Nico Tillie, Kerli Kirsimaa, Andy van den Dobbelsteen, Dirk Siimons, *Urban Agriculture in Rotterdam: Potentials for a Liveable, Low-Carbon City and Sustainable Phosphorus Flows*, în *Why We Need Small Cows* (VHL University Press, 2014), pp. 137-163.

¹⁶⁵ A se vedea Luc J. A. Mougeot, *Growing Better Cities: Urban Agriculture for Sustainable Development* (IDRC Books, 2006).

și să modifice acțiunile pe care le întreprind și care contribuie la schimbările climatice. De asemenea, aceasta poate îmbunătăți relațiile între generații, deoarece oameni de toate vârstele lucrează împreună la un proiect comun.

Atunci când sunt combinate împreună, spațiile publice amenajate intenționat și ansamblurile de locuințe intergeneraționale pot începe să schimbe noțiunile culturale în favoarea ideii și a practicii de administrare și să sporească atracția și afinitatea populației pentru locurile din comunitatea lor. Orice loc în care trăiesc comunități umane poate fi astfel remodelat pentru a gestiona resursele naturale și, de asemenea, pentru a îmbunătăți calitatea relațiilor umane.

Apartenența

Crearea unor legături profunde între bogăția privată și prosperitatea regională este antidotul împotriva individualismului nesănătos. Aceasta se numește apartenență: fără acest tip de integrare, țările occidentale vor continua pe traiectoria toxică a competiției dintre comunități și dintre oameni și planetă, competiție în care unul câștigă în detrimentul celuilalt.

Oamenii care dăruiesc cu generozitate știu că impunerea unor limitări voluntare asupra prosperității personale poate facilita sănătatea holistică și relațională.¹⁶⁶ Deși bogăția nu este rea în sine, ea poate deveni problematică atunci când este urmărită în sens restrâns, în detrimentul altor aspecte importante ale vieții, în special al sănătății și al stabilității relațiilor și a mediului înconjurător. Dimpotrivă, faptul de a avea rădăcini profunde pe termen lung și un sentiment de apartenență la anumite locuri, instituții și oameni este ceea ce facilitează cu adevărat stabilitatea și sănătatea în

---

¹⁶⁶ A se vedea discuția despre Ezechiel 34 de mai sus.

relațiile umane. Mai mult, dacă populațiile umane care trăiesc în mediile naturale nu sunt sănătoase, atunci mediile naturale însele au mai puține șanse de a fi sănătoase.

La fel cum generațiile anterioare au conceptualizat sănătatea și prosperitatea în termeni de locuri și oameni,¹⁶⁷ statele occidentale trebuie să lucreze pentru a-și remodela propriile noțiuni de prosperitate astfel încât să includă în mod explicit sănătatea relațională și sănătatea mediului. Raportul mondial cu privire la fericire¹⁶⁸ este considerat în prezent de mulți ca fiind un indicator mai bun al adevăratei prosperități decât PIB-ul sau venitul mediu. Cu toate acestea, calitatea relațiilor dintre oameni rămâne în mare măsură neglijată, în parte din cauza viziunii asupra lumii și a dificultății de a măsura relațiile¹⁶⁹, dar și din cauza unei percepții mioape legate de esența sănătății umane. De fapt, bogăția materială este adesea urmărită tocmai pentru a compensa lipsa sănătății umane holistice în Occident. Există, de asemenea, dovezi că persoanele bogate sunt adesea mai singure și mai izolate ca urmare a dorinței de a-și proteja bunurile, reputația sau anonimatul.¹⁷⁰ În schimb, bogăția oamenilor din antichitate, ca și Iov, de exemplu, categoric cimenta și hrănea relațiile cu sute de persoane din gospodăria și cercul de influență al proprietarului. Într-adevăr, în aproape toate

---

¹⁶⁷ A se vedea discuția din capitolul 2 de mai sus

¹⁶⁸ A se vedea <https://worldhappiness.report/>

¹⁶⁹ Cu toate că Relationships Foundation a dezvoltat Relational Proximity Framework™ și l-a utilizat pentru a măsura și îmbunătăți relațiile cu părțile interesate într-o serie de organizații din sectorul public și privat. A se vedea John Ashcroft, Roy Childs, Alison Myers și Michael Schluter, *The Relational Lens: Understanding, managing and measuring stakeholder relationships*, (Cambridge University Press, 2016).

¹⁷⁰ A se vedea Social Class and Social Worlds: Income Predicts the Frequency and Nature of Social Contact la <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1948550616641472>

societățile antice, se aștepta ca bogăția să faciliteze prosperitatea și apartenența comunitară.

Prin urmare, este nevoie de o viziune holistică și relațională asupra sănătății pentru a contribui la informarea modului în care oamenii se pot implica în mediile naturale și pot aborda schimbările climatice. O componentă centrală a sănătății biblice implică necesitatea *spațiului, a marginilor și chiar a privațiunilor*.¹⁷¹ Vedem acest lucru cel mai clar în ideea de Sabat, care a fost analizată în capitolul 2. La fel cum respectarea Sabatului, zeciuiala și practicile agricole au facilitat sănătatea pe termen lung a comunităților prin faptul că le-au cerut să își limiteze consumul, tot așa ar trebui și comunitățile occidentale să ia în considerare modalitățile prin care limitările poate ușor „inconfortabile” vor ajuta la înflorirea vieții umane și non-umane. Încă o dată, locuințele intergeneraționale ar putea oferi situații ideale pentru aceste schimbări.

Investiții intergeneraționale

În timp ce bogăția generațiilor mai în vârstă poate ajuta generațiile mai tinere, sănătatea generațiilor mai tinere poate ajuta, de asemenea, generațiile mai în vârstă; atunci când sănătatea intergenerațională este o caracteristică a unei comunități, mediul natural va beneficia și el.

Această secțiune pune în discuție *modul* actual de pensionare în lumea occidentală. În capitolul 1 am văzut cum averea generațiilor mai în vârstă - investită prin intermediul fondurilor de pensii și al altor fonduri - este ceea ce determină în primul rând multe dintre deciziile de investiții ale sectorului financiar. Deși, în mod superficial, poate părea că investițiile personale în pensii pot crea scenarii financiare sănătoase pentru viitor, există două dezavantaje. În primul rând, după cum am văzut,

---

¹⁷¹ Vezi discuția despre Sabat de mai sus

abordarea urmărită pentru a maximiza bogăția financiară în Occident (MSV) caracterizează exact tipul de cursă mioapă pentru prosperitate pe care înțelepciunea biblică o condamnă. În al doilea rând, filozofia care stă la baza pensiilor personale este profund individualistă, în sensul că oamenii caută să își maximizeze autonomia și independența în ultima parte a vieții, dar având în vedere longevitatea noastră extinsă, este inevitabil faptul că majoritatea oamenilor vor avea nevoie de sprijin și ajutor la apusul vieții. Cum se poate realiza acest lucru în moduri mai relaționale?

În plus, multe sisteme de pensii guvernamentale și corporatiste sunt subfinanțate în mod masiv, ceea ce înseamnă că în viitor vor fi disponibile sume tot mai mici pentru pensionari. Presiunea exercitată asupra indivizilor de a economisi pentru pensie în aceste moduri dăunătoare ar putea fi redusă în mod substanțial dacă gospodăriile și comunitățile ar putea garanta o îngrijire și un sprijin fiabil pentru generațiile mai în vârstă odată ce acestea au ieșit la pensie. Prin valorificarea relațiilor umane stabilite pe încredere și interdependență, valoarea economică reală poate fi transferată de la „casele” profesionale de îngrijire la structuri intergeneraționale mai locale și mai familiare. Pentru a ieși din actualul sistem inefficient și lipsit de relații, propunem o mentalitate de „investiții intergeneraționale”, care va fi mai bine orientată la nivel local, mai eficientă și mai relațională.

După cum am văzut deja, familiaritatea cu spațiile locale este un aspect important pentru bunăstarea umană. Prin încurajarea populației locale să investească timp și bani în locurile familiare, bunăstarea atât a relațiilor umane, cât și a mediului va crește, ceea ce va duce la o mai mare prosperitate holistică. Este important faptul că asigurarea viitorului spațiilor locale prin astfel de investiții poate înlocui teama de incertitudine în rândul generațiilor mai în vârstă cu o speranță reală pentru anii viitori. Încrederea este o parte importantă a

acestui aspect: în prezent, sistemele de investiții financiare sunt conduse de mai multe niveluri de interacțiuni impersonale (și chiar non-umane). Cu toate acestea, dacă investițiile ar putea fi încredințate întreprinderilor și instituțiilor financiare locale, cererea dăunătoare de asigurare a unui profit maxim cu orice preț poate fi ameliorată, deoarece alte beneficii vor fi luate în considerare mai mult. Din punct de vedere politic, acest lucru ar putea implica beneficii fiscale pentru cei care aleg să investească active la o anumită distanță de locul în care locuiesc (sau au locuit).

Atunci când astfel de investiții devin mai localizate, ele pot deveni, de asemenea, mult mai *eficiente*. Costul centrelor de îngrijire continuă să crească peste rata inflației în întreaga lume occidentală¹⁷² și pur și simplu nu există nicio concurență între acest lucru și costul îngrijirii la domiciliu. În plus, dacă averea generațiilor mai în vârstă nu s-ar mai folosi la finanțarea îngrijirii profesionale, aceasta ar putea fi utilizată pentru a finanța tipurile de gospodării și clădiri intergeneraționale discutate mai sus. În prezent, beneficiile pe termen lung sunt culese (datorită dobânzii compuse) din investiții pe termen scurt (MSV) și, în momentul în care aceste active sunt disponibile în totalitate, ele sunt frecvent utilizate pentru consumul personal, mai degrabă decât pentru investiții comunitare mai cuprinzătoare. Prin urmare, trebuie să aibă loc o schimbare, astfel încât investițiile stabile pe termen lung să poată produce beneficii tangibile în prezent. Acest lucru va necesita ca investitorii mai în vârstă să se mulțumească cu „beneficii relaționale”, chiar dacă acest lucru nu le crește averea financiară.

În cele din urmă, investițiile intergeneraționale pot fi *foarte relaționale* și pot reduce impactul activității umane asupra mediului local. Unul dintre cele mai evidente exemple ale modului în care împărțirea

---

¹⁷² A se vedea www.which.co.uk/late-life-care/financing-care/care-home-finance/care-home-fees-akdbv8k3kwln

intergenerațională a bogăției poate spori sănătatea comunității se referă la îngrijirea copiilor. La fel ca în cazul costului tot mai mare al îngrijirii persoanelor în vârstă, niciodată până acum nu s-au investit atât de mulți bani în îngrijirea profesională a copiilor¹⁷³ și s-a dovedit că acest lucru este în detrimentul tuturor părților implicate. Imaginați-vă posibilitățile de sănătate relațională și comunitară dacă aceste două grupuri vulnerabile s-ar putea reuni în sisteme sinergice și dinamice de îngrijire! Mai mult, imaginați-vă dacă îngrijirea - atât pentru copii, cât și pentru bătrâni - ar fi o consecință naturală a gospodăriilor și comunităților intergeneraționale? Propunem ca reimaginarea acestor structuri relaționale să ducă, de asemenea, la o eliberare a resurselor financiare care ar fi investite în îngrijirea privatizată, dar care ar putea fi apoi reutilizate cu generozitate. Chiar și în afara gospodăriilor intergeneraționale, o reconfigurare a îngrijirii ar putea oferi persoanelor în vârstă posibilitatea de a participa la dezvoltarea și îngrijirea copiilor ai căror părinți nu se pot ocupa cu normă întreagă de copiii lor, iar copiilor de a beneficia de experiențele și perspectivele mai multor generații. Atât părinții, cât și persoanele în vârstă ar putea fi stimulați financiar pentru a se implica în aceste tipuri de îngrijire intergenerațională.

Sănătate fizică și mintală

Poate că, datorită tendințelor recente în materie de diete și de post intermitent etc., există o anumită conștientizare populară a relației dintre privare și sănătate durabilă. Cu toate acestea, ideea că

---

¹⁷³ În 2015, părinții din Elveția, Marea Britanie și Olanda au cheltuit mai mult de 50% din salariul mediu pentru a plăti pentru doi copii în centrele de îngrijire:

www.oecd.org/els/soc/PF3_4_Childcare_support.pdf

www.marketwatch.com/story/child-care-costs-just-hit-a-new-high-2018-10-22

sănătatea umană individuală este legată de - și dependentă de - relațiile noastre cu alți oameni și cu mediile naturale are nevoie de mult mai multă expunere. Într-adevăr, s-ar putea susține că dezintegrarea relațiilor între oameni și cea dintre oameni și spațiile naturale este una dintre cauzele majore ale disperării manifestate în atât de mult în societatea occidentală. Unul dintre punctele principale ale acestei secțiuni este de a sublinia faptul că sănătatea fizică și cea mintală au devenit disjuncte și că, în schimb, bunăstarea umană trebuie să fie integrată și holistică.

Uneori, în Occident, se presupune că sănătatea fizică precară a existat doar în trecut, dar realitatea răspândită a durerii cronice, a bolilor de inimă, a hipertensiunii arteriale și a obezității sugerează contrariul - ca să nu mai vorbim de afecțiuni precum alergiile în creștere și infertilitatea, care au o cauză incertă. Unii dintre cei mai evidenți factori care contribuie la o sănătate fizică precară în Occident sunt stresul și sedentarismul, ambele putând fi îmbunătățite în mod măsurabil prin integrarea relațiilor reciproce și a responsabilității față de mediile naturale. Știm deja, bineînțeles, că vitamina D și exercițiile fizice în aer liber sunt extrem de benefice pentru o stare de sănătate bună, dar știința continuă să descopere beneficiile expunerii la factori precum bacteriile din sol sau oxitocina eliberată prin contactul fizic uman.

În cele din urmă, conceptul-cheie care stă la baza integrării cu succes a prosperității individuale și sociale este adoptarea pe scară mai largă a mentalității de Sabat/margine. Deoarece lumea antică era agrară, iar viețile noastre moderne sunt extrem de sedentare, punerea în aplicare a principiilor Sabatului în zilele noastre ar trebui probabil să încurajeze creșterea activităților fizice în aer liber, mai degrabă decât încetarea temporară a lucrărilor agricole manuale. Aceste activități fizice

pot lua diverse forme, dar - cunoscând tendința umană de a face minimul necesar - cea mai bună cale ar putea fi popularizarea și stimularea activităților de grup care sunt neutre sau chiar negative din punct de vedere al emisiilor de carbon, mai degrabă decât consumatoare.¹⁷⁴ Ca exemple, ar fi multe activități și sporturi în aer liber, plantarea și întreținerea unei vegetații sănătoase, producția naturală de compost și recondiționarea bunurilor și echipamentelor de uz casnic în „ateliere de reparații”. În timp ce remunerarea acestor activități poate fi nepractică la nivel de stat, este foarte interesant însă potențialul unor sisteme locale de locuințe intergeneraționale în care astfel de bunuri și servicii ar putea fi încurajate și schimbate.

În ceea ce privește sănătatea mintală, ratele de îmbolnăvire în Occident au continuat să crească, dar, din fericire, există o conștientizare din ce în ce mai mare a bolilor mintale și un acces mai mare la resurse pentru a le aborda. Cu toate acestea, din păcate, multe dintre cauzele profunde ale bolilor mintale rămân neabordate: de exemplu, știm că stresul și anxietatea sunt principalele cauze ale bolilor mintale în Europa,¹⁷⁵ și se știe că fiecare dintre acestea este exacerbată de singurătate (izolare și lipsa unor relații semnificative), de tensiuni financiare (inclusiv de datorii) și de nesiguranța cu privire la viitor (atât personal, cât și profesional). Știm, de asemenea, că singurătatea izolării sociale poate fi la fel de dăunătoare pentru sănătatea noastră ca și fumatul a 15 țigări pe zi¹⁷⁶. Cu toate acestea, așa cum am văzut în alte domenii, este puțin probabil ca ratele bolilor mintale să scadă până când

---

¹⁷⁴ A se vedea www.carbonbrief.org/explainer-10-ways-negative-emissions-could-slow-climate-change

¹⁷⁵ A se vedea www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0004/404851/MNH_FactSheet_ENG.pdf

¹⁷⁶ A se vedea <https://blogs.scientificamerican.com/observations/loneliness-is-harmful-to-our-nations-health/>

obiceiurile implicite ale consumismului individualist nu vor fi înlocuite cu siguranța și sănătatea care decurg din *apartenența* la un anumit loc și la un grup de oameni.

Oricât de importante ar fi, autoîngrijirea și ședințele private de terapie nu sporesc neapărat sentimentul de apartenență la un grup de persoane. Tocmai de aceea, Sabatul antic a fost decretat în mod explicit pentru întreaga comunitate - chiar și pentru animalele domestice! Odihna alături de alți oameni este una dintre cele mai puternice garanții de pace și siguranță, deoarece respectarea și participarea împreună cu alții la activități dătătoare de odihnă în cadrul comunității le reamintește indivizilor că nu trebuie să se descurce întotdeauna singuri.

Unii ar putea respinge aceste idei ca fiind nepractice, dar acesta este motivul pentru care noțiunea de economie relațională este atât de importantă. În 2018, costurile totale asociate cu bolile mintale în UE au fost estimate la 600 de miliarde de euro (4 % din PIB).¹⁷⁷ Acest fapt, care dă de gândit, arată că reducerea unei simple fracțiuni din singurătatea și izolarea resimțite în prezent în Europa ar putea mobiliza miliarde de euro spre a putea fi utilizate în alte locuri. Dacă ar fi utilizate pentru dezvoltarea spațiilor de locuit intergeneraționale, aceste resurse ar consolida bazele economiei relaționale de care mediul înconjurător are atât de multă nevoie.

Indiferent dacă politicile facilitează investițiile relaționale în spațiile locale sau integrarea sporită a sănătății personale și a societății, autoritățile guvernamentale ar trebui să se străduiască să creeze rețele de îngrijire și de sprijin care să *elimine în mod eficient acțiunile motivate de îngrijorarea cu privire la viitor, așa încât să poată elibera* resurse pentru demersuri generoase și optimiste în prezent,

---

¹⁷⁷ [A se vedea www.oecd-ilibrary.org/docserver/health_glance_eur-2018-4-en.pdf](http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/health_glance_eur-2018-4-en.pdf)

respectiv grijă pentru generațiile viitoare. Prin prioritizarea unei economii relaționale, putem satisface nevoile umane reale care vor alimenta în același timp medii naturale sănătoase.

Scop

Scopul uman este antidotul împotriva disperării și a gândirii pe termen scurt.

Fără a împărtăși participarea la obiective comune, indivizii și comunitățile vor avea tendința de a concura unii împotriva altora în moduri care nu sunt sustenabile din punct de vedere ecologic. În cele din urmă, dacă considerăm că scopul vieții este de a prospera - de a contribui la bunăstarea *tuturor formelor de viață* de pe Pământ, trebuie să trăim cu toții într-un mod care să fie benefic pentru ceilalți; dacă, totuși, scopul nostru este doar acela de a supraviețui, atunci vom face doar ceea ce este necesar pentru a atinge acest scop.

În această secțiune folosim ideea de „rodire” din mai multe motive: din punct de vedere biblic, scopul existenței umane este de a fi *rodnic*,¹⁷⁸ nu doar de a crește sau de a deveni „mai bun”. În plus, natura unui pom fructifer este aceea că fructele sale pot fi consumate fără a afecta pomul - de fapt, pentru multe soiuri, culegerea fructelor ajută de fapt pomul să devină mai sănătos. Atunci când este aplicată la situațiile casnice și la comunitățile locale, această mentalitate reorientează accentul de la subzistență și acumulare către bunăstare și îmbogățire. Deoarece Occidentul are o asemenea fixație pe progres și pe „creștere”, este important să ne amintim că astfel de lucruri sunt irosite dacă nu ne îmbogățesc atât relațiile noastre, cât și mediul înconjurător: o plantă de roșii poate crește foarte mult și poate avea multe frunze, dar tot nu poate da roșiile; celulele canceroase cresc foarte repede, dar în detrimentul

---

¹⁷⁸ Vezi Gen 1:28

organismului. Munca roditoare s-ar putea să nu fie la fel de profitabilă, productivă sau impresionantă, dar se va concentra pe factorii care sunt dincolo de „munca plătită” și care contribuie la bunăstarea pe termen lung atât a oamenilor, cât și a mediului.

Trecerea la economia „gig” [n.tr. o piață online unde cererea se întâlnește cu oferta, respectiv furnizorii de servicii/freelancerii se întâlnesc cu posibili viitori clienți. Alți posibili termeni ar fi „munca per proiect” sau „munca la cerere”], alături de alte modalități de lucru flexibile, generează oportunități pentru multe dintre aceste schimbări. Cu toate acestea, mai degrabă decât să ne concentrăm asupra modului în care economia „gig” ar putea oferi o mai mare flexibilitate și eficiență economică, aceasta ar trebui privită prin prisma scopului: și anume, a facilita un sens, o speranță și o împlinire mai mari atât pentru gospodării, cât și pentru comunități. În același timp, acest tip de economie ar trebui luată în considerare în conformitate cu un cadru biblic pentru remunerare, care include trei componente majore - dreptate, demnitate și recompensă¹⁷⁹. Pentru o gamă largă de întreprinderi există deja o anumită mișcare în această direcție sub forma B-Corporations, a etichetelor de comerț echitabil, a recunoașterii celor mai bune practici și a altor inițiative similare, dar aici căutăm să depășim opțiunile existente și să oferim speranță cu privire la modul în care diverse activități economice pot contribui la o viziune pentru o înflorire holistică a mediilor naturale și a comunităților umane care le locuiesc. În cele din urmă, scopul este de a încuraja mediile de lucru dinamice care să distribuie mai uniform câștigurile, responsabilitatea, cooperarea și odihna între gospodării și comunitate.

---

¹⁷⁹ A se vedea Calum Samuelson, *Just Pay: a biblical perspective on the ethics of remuneration* (Jubilee Centre, 2019) www.jubilee-centre.org/just-pay-ebook

Muncă și productivitate

Se observă din ce în ce mai des că majoritatea activităților esențiale ale gospodăriei, inclusiv creșterea copiilor, sarcinile casnice și îngrijirea membrilor mai în vârstă, nu sunt remunerate financiar¹⁸⁰. Aceasta este o consecință a economiei noastre fixate pe partea financiară, iar această mentalitate a subminat grav valoarea percepută a muncii desfășurate în gospodărie. O astfel de muncă produce multe beneficii relaționale în familie și în comunitate, care, chiar dacă nu sunt remunerate financiar, nu sunt mai puțin valoroase pentru bunăstare și prosperitate. Cu toate acestea, după cum s-a văzut în capitolul 2, de-a lungul istoriei, majoritatea gospodăriilor au recunoscut și valorificat fiecare membru. În prezent, există o dorință tot mai mare pentru demersuri similare, dar acestea sunt împiedicate de neîncredere și de lipsa capitalului social. Reorientarea modului în care este percepută și valorizată munca în cadrul gospodăriei și al comunității - nu numai la nivelul gospodăriei, ci și la nivel politic - ar putea contribui la facilitarea unora dintre aceste schimbări către o economie relațională.

Economia „gig” a fost descrisă în mod corect ca fiind o formă instabilă de angajare pentru lucrătorii cu normă întreagă, dar este clar că are avantaje pentru lucrătorii cu normă parțială care sunt dornici să câștige niște bani în plus pentru a susține finanțele familiei.¹⁸¹ În prezent, în Regatul Unit există cinci milioane de muncitori „gig”, iar în Statele Unite și în cea mai mare parte a Europei aceștia reprezintă până la 30% din populația activă. În forma sa actuală, munca de tip „gig” poate, fără îndoială, să consolideze mentalitățile individualiste, dar poate fi, de asemenea, utilizată pentru a aduce

---

¹⁸⁰ Ibidem, p.7

¹⁸¹ Studii: An Irish Quarterly Review, vol. 108, nr. 432, *Christian Ethics & The Future of Work* (iarna 2019).

beneficii semnificative gospodăriilor dacă este urmărită în contextul unor relații de interdependență în cadrul gospodăriei, nu în ultimul rând pentru că o astfel de apartenență semnificativă la o gospodărie oferă siguranță.

Cu toate acestea, este nevoie de mai mult din partea statului; după cum a susținut John Naughton, guvernul nu ar trebui să forțeze muncitorii „gig” să se adapteze la alte industrii/poziții, ci ar trebui să creeze noi cadre juridice, asemănătoare cu legile britanice privind fabricile din anii 1830 și 1840. Nicolas Colin a cerut un „nou contract social”, care se bazează în mare măsură pe legea recentă din Italia și care le oferă curierilor securitate socială și indemnizație de boală, menținându-i în același timp în cadrul statutului de lucrător independent. Pe măsură ce aceste modificări de reglementare și altele similare vor avea loc treptat, indivizii vor fi mai bine pregătiți pentru a desfășura o muncă semnificativă fără presiunea care însoțește adesea contractele formale mai rigide, chiar dacă acestea presupun niveluri ridicate de remunerare financiară.

Cu toate acestea, o economie de tip „gig” mai bine reglementată nu este singurul mijloc de transformare a muncii moderne pentru a deveni mai fructuoasă. Pandemia COVID-19 a demonstrat o serie de posibilități în ceea ce privește modalitățile de lucru la distanță, hibride și flexibile. Mulți angajați și-au exprimat preferința pentru munca la domiciliu după ce au experimentat direct avantajele¹⁸² și multe companii au recunoscut acum și ele avantajele considerabile. Grupul de reflecție Global Workplace Analytics enumeră beneficiile pe care lucrul la distanță le oferă angajaților, printre care se numără reducerea stresului și a pericolelor cauzate de naveta la domiciliu, îmbunătățirea sănătății mintale, creșterea creativității și mai multe

---

¹⁸² A se vedea

www.strath.ac.uk/whystrathclyde/news/studyrevealsmostemployeeswanttokeepworkingfromhome/

oportunități de interacțiune cu familia și gospodăria.¹⁸³ De exemplu, dacă partenerii și părinții economisesc una sau două ore în fiecare zi prin faptul că nu fac naveta, le va fi mult mai ușor să contribuie la diversele sarcini casnice necesare pentru o gospodărie sănătoasă. Angajații din SUA pot economisi între 2.500 și 4.000 de dolari/an din costuri atunci când lucrează de la distanță jumătate din timp și vor economisi și mai mult dacă vor lucra mai mult de la distanță.

Beneficiile muncii de acasă/de la distanță pentru angajatori sunt, de asemenea, semnificative, angajatorul mediu economisind 11.000 de dolari/an pentru fiecare angajat cu jumătate de normă. Aceste statistici sunt importante, nu numai din cauza beneficiilor practice, ci și pentru că este probabil ca munca la distanță și flexibilă să crească în viitor. Global Workplace Analytics preconizează că, până la sfârșitul anului 2021, 25-30% din forța de muncă va lucra de acasă cel puțin câteva zile pe săptămână, iar un sondaj realizat de Gartner, Inc. în martie 2020 a constatat că 74% dintre directorii financiari intervievați erau interesați să treacă cel puțin 5% dintre lucrători pe poziții permanente la distanță. În plus, munca la distanță are, bineînțeles, beneficii semnificative pentru economiile locale și mediile naturale, inclusiv reducerea cererii de combustibil, eliberarea sistemelor de transport și reducerea emisiilor globale de carbon.¹⁸⁴

În special atunci când sunt realizate în cadrul unor locuințe intergeneraționale, aceste noi moduri de lucru pot duce la rezultate mult mai sănătoase pentru

---

¹⁸³ Consultați acest link pentru multe alte beneficii:

<https://globalworkplaceanalytics.com/pros-cons>

¹⁸⁴ A se vedea articolul lui Andrew Barnes din Noua Zeelandă "I pioneered the four-day week - now it must be used to fight the climate crisis", miercuri, 29 ianuarie 2020, www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/30/i-pioneered-the-4-day-week-now-it-must-be-used-to-fight-the-climate-crisis.

comunități și mediul înconjurător. Cel mai important aspect care trebuie subliniat este că, dacă se ia în considerare necesitatea de a promova și de a menține relații sănătoase prin intermediul unor modalități de lucru mai flexibile, activitatea economică poate fi reorientată pe termen lung către scopuri cu adevărat semnificative.

Re-creație

Pentru a fi cu adevărat durabile, activitățile de recreere ar trebui să fie mai degrabă concepute ca un corespondent logic al muncii, decât ca o evadare din aceasta. Realitatea este că o mare parte din activitățile recreative cu un consum ridicat care au loc în Occident seamănă mai degrabă cu "decreția" - nu duce la nimic benefic sau semnificativ pentru ceilalți membri ai societății.

Una dintre cele mai problematice forme de petrecere a timpului liber în lumea noastră occidentală este reprezentată de călătoriile frecvente și de scurtă durată în destinații străine îndepărtate. Emisiile de dioxid de carbon provenite din aviație reprezintă aproximativ 2,5% din totalul global¹⁸⁵, dar sunt proporțional mult mai mari în țările occidentale, cum ar fi Regatul Unit, unde sunt de cel puțin 6,3%.

Conceptul biblic al Sabatului este menit să fie profund dătător de viață și să consolideze relațiile dintre toți cei care participă, ceea ce sporește și mai mult calitatea și solidaritatea muncii depuse după încheierea Sabatului. Cu toate acestea, fără a avea un scop comun care să unească și să înrădăcineze indivizii în comunități relaționale, este probabil ca recreerea occidentală să fie motivată în mod disproporționat de obiectivul pe termen scurt de a scăpa de realitățile incomode de acasă. Concludent pentru această tendință este faptul că 75% dintre

---

¹⁸⁵ A se vedea <https://ourworldindata.org/carbon-footprint-flying>

americani se îndatorează în timpul unei vacanțe, iar 62% dintre cetățenii britanici fie se împrumută, fie își iau din economii pentru același motiv¹⁸⁶, ceea ce înseamnă că deturnează vacanța de la scopul său inițial, acela de a avea cu adevărat odihnă.

Artele pot juca un rol enorm în promovarea unor activități recreative fructuoase, dar vor trebui, de asemenea, să fie reimaginat. Pictura, cântatul, scrierea de poezii, gătitul de alimente noi, dansul, sportul, confecționarea manuală de obiecte frumoase, sculptura și diverse alte activități sunt forme de recreere care pot oferi valoare, semnificație și plăcere pentru mulți oameni fără a afecta mediul înconjurător. Cu toate acestea, ca și în cazul celorlalte fațete ale culturii occidentale deja examinate, participarea la arte a fost din ce în ce mai mult externalizată și comercializată, astfel încât multe gospodării trebuie să plătească profesioniști pentru a beneficia de roadele acestora. Cu toate acestea, dacă participarea la activități artistice ar putea fi reconceptualizată din punct de vedere relațional, acest lucru ar putea crește atât accesibilitatea artelor pentru persoanele cu orice nivel de venit, cât și îmbogățirea forței relaționale în cadrul comunităților.

Înspre o economie relațională

Traectoria acestui raport a fost aceea de a arăta că individualismul generează consumism, deoarece se concentrează pe împlinirea fiecărei persoane într-un mod autonom, individualist. O concentrare asupra oamenilor ca *ființe relaționale* ne permite să adoptăm un „telos” diferit, un alt mod de a gândi despre împlinirea în viață prin conexiune, apartenență și scop, care se concentrează în jurul conexiunilor noastre relaționale, în familie și în

---

¹⁸⁶ A se vedea

www.forbes.com/sites/learnvest/2017/06/30/most-americans-are-taking-vacations-they-cant-afford

comunitate. Acest lucru va permite „decuplarea” bogăției și a împlinirii de exprimarea lor materială defectuoasă prin consumism, care este atât de dăunător pentru planeta noastră.

În plus, am văzut că un sistem economic care are ca scop principal generarea de profituri pe termen scurt pentru capital va fi în mod inevitabil dăunător pentru mediul natural și va contribui la schimbările climatice. Doctrina de maximizare a valorii acționarilor a fost concepută în perioada postbelică, când capitalul era rar și, prin urmare, părea să aibă sens din punct de vedere economic. Cu toate acestea, ne aflăm acum într-o epocă în care capitalul este abundent, iar resursele naturale sunt cele care sunt din ce în ce mai rare. În plus, un sistem centrat pe capital nu are bazele holistice pentru înflorirea mediului și a omului, așa cum s-a dovedit în ultimii ani. Trebuie să regândim ipotezele noastre cu privire la ceea ce este important într-o societate și să ne orientăm către un sistem economic conceput pentru a proteja și promova atât înflorirea mediului, cât și a omului.

Deși am subliniat faptul că consumismul este o problemă majoră pentru planetă, nu sugerăm că oamenii ar trebui să consume aceleași lucruri, dar în cantități mai mici. Deși acest lucru este cu siguranță mai bine decât nimic, scopul ar trebui să fie acela de a consuma mai puține produse sau servicii care sunt dintre cele mai dăunătoare pentru mediu și planetă. O traiectorie inevitabilă a capitalismului este presiunea constantă asupra firmelor de a reduce costurile pentru a rămâne competitive, care se potrivește cu o tendință a consumatorilor de a cumpăra cel mai ieftin produs disponibil, având în vedere un nivel de calitate dorit. Rezultatul final al acestei combinații este consumul în masă de bunuri ieftine, care trebuie înlocuite în mod regulat. Unele dintre cele mai grave exemple sunt „moda aruncatului la gunoi” - purtată doar o singură dată înainte de a fi aruncată - și uzura planificată a bunurilor de consum, care sunt concepute pentru a

deveni inutilizabile, chiar dacă ar putea dura mult mai mult timp.

O economie mai relațională, care să reducă la minimum daunele aduse mediului, trebuie să se orienteze către producerea de produse de calitate superioară, care durează mult mai mult, astfel încât să fie nevoie de mai puține produse pentru a satisface un anumit nivel de nevoi legitime. O astfel de evoluție către producția de bunuri de calitate superioară într-o economie relațională va necesita o proporție mai mare de forță de muncă calificată pentru fabricarea acestora, lucru pe care consumatorii îl vor înțelege și chiar îl vor prefera - așa cum o fac deja atunci când plătesc în plus pentru produsele din comerțul echitabil.

Astfel de schimbări în sistemul economic globalizat vor avea loc doar cu o schimbare generalizată de valori și atitudini la nivelul generațiilor; prin evidențierea consecințelor consumismului nostru individualist actual asupra bunăstării personale și a viitoareii sănătăți a planetei, acest raport încearcă să semene semințele unei astfel de schimbări la nivel de inimă și de mentalitate.

CAPITOLUL 4

Concluzie

12 domenii de „gândire greșită”

Capitolul 1 observă cum eforturile de a face profitabile formele „verzi” de consum sunt problematice tocmai pentru că perpetuează mentalitățile care au creat condițiile climatice actuale.

Pe măsură ce analizăm provocările profunde la adresa mediului cu care ne confruntăm, este necesar să diagnosticăm modelele de gândire și de comportament care au contribuit la situația actuală și, în același timp, să articulăm o abordare diferită, una care să fie înrădăcinată, în cele din urmă, într-o viziune biblică pentru umanitate și planetă.

Această lucrare a evidențiat douăsprezece aspecte problematice în gândirea curentă despre schimbările climatice.

1. A existat o simplificare excesivă în ceea ce privește legătura dintre populație și schimbările climatice, exprimată prin următoarea formulă: Mai mulți oameni → Mai mult carbon și deșeuri → Dezastru ecologic
2. Nu fiecare persoană din întreaga lume va contribui cu aceeași cantitate de carbon sau de deșeuri, astfel încât nu trebuie să existe o corelație directă inevitabilă între mărimea populației, bogăția materială și daunele aduse mediului.
3. Individualismul culturii occidentale înseamnă că aceasta măsoară bogăția din

punct de vedere material, mai degrabă decât relațional.

4. Fluxul global de talente (circulația lucrătorilor calificați dintr-un loc în altul) extinde obiceiurile de consum dăunătoare din Occident și lasă responsabilitatea protejării resurselor naturale din țările cu venituri mici în seama celor care au mai puțină educație, competențe și mijloace materiale pentru a putea lua măsuri de reducere a daunelor aduse mediului.
5. Multe țări cu cea mai mare biodiversitate și resurse naturale, cum ar fi RD Congo, Brazilia sau Indonezia, vor căuta să maximizeze câștigul economic pe termen scurt prin exploatarea acestor resurse, mai degrabă decât să le conserve pentru beneficiul mediului pe termen lung.
6. În lumea occidentală, oamenii au reușit să externalizeze activitățile de producție și activitățile agricole în alte locuri decât cele în care locuiesc, prin urmare, le-a fost mai ușor să ignore aspectul legat de sănătatea pământului și a oamenilor care trăiesc în acele locuri.
7. Pe măsură ce Occidentul a devenit din ce în ce mai individualist, bogăția și prosperitatea au fost conceptualizate în termeni de portofoliu individual, mai degrabă decât în termeni de legături sociale, ocuparea forței de muncă sau resursele naturale ale unei comunități mai largi. Această schimbare a contribuit la creșterea disparităților materiale, a fragmentării sociale și a nefericirii în rândul cetățenilor.

8. De departe, cel mai insidios instrument pe care oamenii îl folosesc în încercarea de a-și spori averea este îndatorarea, care a ajuns la niveluri fără precedent în Occident și care sfârșește prin a limita alegerile și libertățile oamenilor, diminuându-le rezistența în fața recesiunilor economice, a greutăților personale și chiar a dezastrelor naturale.
9. Pe măsură ce populația occidentală îmbătrânește, multe guverne au obligații uriașe în materie de pensii, care vor trebui plătite din viitoarele venituri fiscale, iar pensionarii vor trebui să se bazeze din ce în ce mai mult pe sistemele de pensii private, care la rândul lor se bazează pe principiul maximizării valorii acționarilor, în care orientarea pe termen scurt către beneficiile acționarilor se face în detrimentul sustenabilității pe termen lung a unei companii și care, adesea, dăunează mediului natural.
10. Accesul sporit la datele științifice online și proliferarea opiniilor din tot felul de surse a dus la tendința unora de a colecta propriile date și de a-și construi cunoștințele și concluziile separat de autoritățile în care nu au încredere, ignorând adesea opiniile științifice consacrate în acest proces.
11. În timp ce populația umană globală a crescut cu 1 miliard de persoane la fiecare 12 ani începând cu 1970, aceste cifre ascund diferențe uriașe între diferitele regiuni: „suprapopularea” nu este o problemă principală pentru țările cu venituri ridicate în viitor. Dimpotrivă, chiar opusul este adevărat, acestea vor trebui să

susține populații îmbătrânite având o bază economică în scădere.

12. Deși majoritatea ar fi de acord că tehnologia ar trebui să fie folosită ori de câte ori este posibil pentru a îmbunătăți mediul, tehnologia nu poate rezolva problema schimbărilor climatice decât dacă sunt îmbunătățite și motivațiile și relațiile celor care folosesc tehnologia. Există o conștientizare din ce în ce mai mare că apetitul nostru digital generează un cost de mediu, atât în ceea ce privește procesele de fabricație dăunătoare, cât și consumul ridicat de energie.

12 sugestii pentru viitor de acțiuni bazate pe relații

Principiile prezentate în această carte sunt menite să indice ideea unei economii relaționale care să se bazeze pe o schimbare de paradigmă în care relațiile sunt recunoscute și prioritizate ca un scop vital și legitim în sine, mai degrabă decât ca un simplu mijloc de a obține rezultate economice mai bune. Această economie relațională trebuie să se concentreze, de asemenea, pe construirea de relații intergeneraționale în lumea occidentală, deoarece mai multe dintre cele mai profunde probleme societale prezentate mai sus pot fi abordate cu o serie de soluții holistice și intergeneraționale. Acestea facilitează, de asemenea, integrarea dinamică a diferitelor strategii de combatere a schimbărilor climatice în scenarii în care vor aduce beneficii comune indivizilor, comunităților și mediilor locale.

În cele ce urmează sunt prezentate douăsprezece răspunsuri practice sugerate în capitolul 3, care ar putea contribui la atingerea acestui obiectiv:

1. Stimularea și sprijinirea convertirii locuințelor existente în locuințe intergeneraționale prin acordarea de scutiri de impozite și taxe.
2. Organizarea locuințelor intergeneraționale în spații construite special pentru acest scop, cu spații comune/comunitare („spații de pauză”) în care poate avea loc, de asemenea, interacțiune umană spontană.
3. Oferirea de oportunități pentru o legătură reală cu „locul” prin dreptul de proprietate legitimă asupra locuinței, mai degrabă decât prin simpla închiriere, poate prin programe de „închiriere în vederea achiziționării” sau prin încurajarea locuitorilor să investească într-un spațiu de locuit comun intergenerațional.
4. Transformarea clădirilor de birouri nefolosite în spații de locuit intergeneraționale, evitând în același timp crearea de unități izolate pentru o singură persoană.
5. Oferirea comunităților rurale o legătură mai strânsă cu spațiile publice și o mai mare responsabilitate față de acestea, prin creșterea oportunităților de a investi în mediile naturale.
6. Oferirea comunităților urbane o legătură mai strânsă cu spațiile publice și o mai mare responsabilitate față de acestea, prin înființarea de grădini botanice sau de habitate inovatoare pentru fauna sălbatică, precum și prin proiecte de agricultură urbană, cum ar fi ferme sociale, plantații de legume organice, grădini administrate de

comunități și containere de plantat puse pe acoperișurile blocurilor.

7. Încurajarea investițiilor locale pe termen lung în întreprinderi și instituții financiare locale prin oferirea de avantaje fiscale pentru cei care aleg să investească cât mai aproape de casă.
8. Încurajarea unei reorientări a îngrijirii vârstnicilor de la centrele de îngrijire profesionale către structuri intergeneraționale mai locale și mai familiare.
9. Oferirea de stimulente financiare celor care se implică în demersuri intergeneraționale de îngrijire, cum ar fi persoanele în vârstă care ajută la îngrijirea directă a copiilor din familia extinsă sau din comunitatea lor, ai căror părinți nu pot asigura ei înșiși îngrijirea totală a copiilor din cauza serviciului.
10. Punerea în aplicare a principiilor Sabatului pentru a îmbunătăți sănătatea mintală prin încurajarea creșterii activităților fizice în aer liber. Acest lucru ar putea implica popularizarea și remunerarea activităților de grup care sunt neutre sau generează cât mai puține emisii de dioxid de carbon, cum ar fi activitățile sportive și activitățile în aer liber, plantarea și întreținerea unei vegetații sănătoase, producția de compost natural și refolosirea bunurilor și materialelor în „ateliere de reparații”.
11. Încurajarea și facilitarea economiei „gig” ca modalitate de a facilita un sens, o speranță și o împlinire mai mari atât pentru gospodărie, cât și pentru comunități, prin

crearea unor noi cadre juridice care să protejeze lucrătorii din economia „gig” în cadrul unui „nou contract social”.

12. Oferirea de stimulente pentru a încuraja modalitățile de lucru flexibile și la distanță, în special în cadrul unor locuințe intergeneraționale, care pot duce la rezultate mult mai sănătoase pentru comunități, economii locale și mediu.

Rezumat final

Relația omului cu mediul înconjurător este complexă. Înțelegerea noastră privind modul în care trebuie să răspundem la degradarea mediului și la schimbările climatice trebuie să fie profund analizată și să reflecte cauzele fundamentale. Această discuție a propus o analiză relațională a problemei și a oferit propuneri de schimbare care sunt înrădăcinate în narațiunea biblică și aplicabile atât la nivel de gospodărie, cât și la nivel politic.

Pe baza unei viziuni holistice pentru dezvoltarea umană și a mediului, afirmăm că grija față de mediu și angajamentul profund față de sănătatea acestuia reprezintă, pe bună dreptate, una dintre cele mai importante preocupări ale acestei generații. Pe baza acestei viziuni holistice, susținem că reducerea populației și renunțarea la procreare nu reprezintă o soluție la schimbările climatice, deoarece simplifică prea mult problemele și nu abordează cauza principală a degradării mediului. În schimb, am încercat să oferim un diagnostic holistic care are capacitatea de a vindeca problemele de fond, mai degrabă decât de a trata doar simptomele.

Susținem că o cultură a consumismului individualist adânc înrădăcinată se află în centrul degradării mediului, deoarece presupune că satisfacerea nevoilor și poftelor individuale este scopul principal al economiei occidentale și al instituțiilor sale sociale. O astfel de orientare profundă către sine

dăunează de fapt indivizilor, în loc să îi împlinească, și are efecte dăunătoare asupra sănătății mediului și a societății. Schimbările climatice sunt o consecință tragică a acestei dezorientări profunde și, prin urmare, un răspuns la această problemă necesită o reorientare, nu doar o simplă scădere a populației.

Revelația biblică a unui Dumnezeu relațional generează o viziune plină de speranță pentru o societate relațională în care sănătatea mediului, a comunității și a individului sunt posibile și reciproc realizabile. Întorcându-ne la acest concept biblic care afirmă că oamenii sunt ființe relaționale și responsabile, redefinim împlinirea ca fiind ceva ce se găsește în și prin relații corecte și o viață trăită cu scop.

DESPRE O PERSPECTIVĂ RELAȚIONALĂ ASUPRA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Provocarea reprezentată de schimbările climatice este una dintre problemele definitorii cu care se confruntă lumea la începutul anilor 2020. Ea a mobilizat o nouă generație de activiști sociali, unii dintre ei mergând până la extrem pentru a confrunta publicul și, în special, liderii politici cu amenințarea pe care o percep pentru viitorul lor și al planetei în ansamblu, în ceea ce privește schimbările climatice.

Argumentele privind cauzele schimbărilor climatice se bazează de obicei pe ipoteza că este inevitabil rău pentru mediu și climă să existe un număr mai mare de oameni care trăiesc pe planetă. Cu toate acestea, o reflecție biblică atentă asupra acestor aspecte oferă o viziune mai nuanțată și mai plină de speranță, iar acest raport încearcă să stimuleze noi discuții despre cum să răspundem cel mai bine la schimbările climatice acum și în viitor.

